

URZĄD MARSZAŁKOWSKI
WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej

MONITORING WOJEWÓDZKIEGO
PROGRAMU PROFILAKTYKI I
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
ALKOHOLOWYCH NA LATA 2014-2020
ZA 2019 ROK

Kielce 2020

Wykaz skrótów

AA	Anonimowi Alkoholicy - organizacja alkoholików starających się pokonać swój nałóg
AL-ANON	Alcoholics Anonymous - grupy samopomocowe skupiające krewnych i przyjaciół alkoholików
ALATEEN	Alcoholics Alateen - wspólnota młodych ludzi, na których życie wpływa picie kogoś bliskiego
BDL	Bank Danych Lokalnych
CIS	Centrum Integracji Społecznej
COUTA	Całodobowy Oddział Terapii Uzależnienia od Alkoholizmu
DDA	Dorosłe Dzieci Alkoholików
DM	Dialog Motywujący
DOTUA	Dzienny Oddział Terapii Uzależnienia od Alkoholizmu
GKRPA	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
GPiRPA	Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
GUS	Główny Urząd Statystyczny
KBPN	Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii
KIS	Klub Integracji Społecznej
KWP	Komenda Wojewódzka Policji
MRiPS	Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej
NFZ	Narodowy Fundusz Zdrowia
NGO	(ang. Non-governmental organization) organizacja pozarządowa
NPZ	Narodowy Program Zdrowia
NZOZ	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej
OIK	Ośrodek Interwencji Kryzysowej
OLAZA	Oddział Leczenia Alkoholowych Zespołów Abstynencyjnych
ORE	Ośrodek Rozwoju Edukacji
PARPA	Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
PARPA G1	Sprawozdanie z działalności samorządów lokalnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych
PDOZ	Pomieszczenia dla Osób Zatrzymanych
RM	Rada Ministrów
ROPS	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
UE	Unia Europejska
WOTUW	Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnienia od Alkoholizmu i Współuzależnienia
WPPWpR	Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

Spis treści

Wykaz skrótów.....	2
Wprowadzenie.....	4
1. Spożycie i sprzedaż wyrobów alkoholowych w Polsce.....	6
2. Metodologia monitoringu realizacji programu	11
3. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych w województwie świętokrzyskim w 2018 roku	12
3.1. Uchwały organów gminy dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.....	13
3.2. Rynek napojów alkoholowych	17
3.3. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz osoby odpowiedzialne za realizację gminnych programów.....	22
3.4. Pomoc dla osób z problemem alkoholowym.....	27
3.5. Podmioty reintegracji społeczno-zawodowej wsparciem dla osób z problemem alkoholowym	29
3.6. Profilaktyka szkolna i środowiskowa	31
3.7. Nietrzeźwość w miejscach publicznych	35
3.8. Edukacja publiczna oraz współpraca z innymi samorządami	37
3.9. Finansowanie poszczególnych zadań w ramach gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych	42
4. Naruszenie prawa przez osoby będące pod wpływem alkoholu.....	45
5. Placówki leczenia uzależnienia od alkoholu w województwie świętokrzyskim	51
5.1. Poradnie Leczenia Uzależnień.....	51
5.2. Dzielne Oddziały Terapii Uzależnienia od Alkoholu.....	54
5.3. Całodobowe Oddziały Terapii Uzależnienia od Alkoholu.....	55
5.4. Oddział Leczenia Alkoholowych Zespołów Abstynencyjnych.....	55
5.5. Hostele dla osób uzależnionych od alkoholu	56
6. Działania samorządu województwa świętokrzyskiego w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.....	57
Wnioski	62
Rekomendacje	65
Spis map, tabel i wykresów	66

Wprowadzenie

Samorząd województwa zgodnie z *ustawą z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi* realizuje zadania w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Przedmiotowa ustawa kompleksowo reguluje zagadnienia dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, wskazuje zadania z tego obszaru oraz podmioty odpowiedzialne za ich realizację.

Podmiotami wyznaczonymi przez ustawodawcę do realizacji zadań z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych są: organy administracji rządowej, samorządowej, organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe.

System profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oparty jest na trzech programach:

- Narodowy Program Zdrowia na lata 2016–2020, ustanowiony Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 4 sierpnia 2016 r.;
- Wojewódzki Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, programowany i realizowany na szczeblu samorządu województwa;
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – uchwalany każdego roku i realizowany przez samorządy gminne.

Celem strategicznym Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016–2020, zwanego dalej „NPZ”, jest wydłużenie życia w zdrowiu, poprawa zdrowia i związanej z nim jakości życia ludności oraz zmniejszenie nierówności społecznych w zdrowiu. Działania związane z rozwiązywaniem problemów alkoholowych zawarte są w celu operacyjnym NPZ, który obejmuje „Profilaktykę i rozwiązywanie problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi i innymi zachowaniami ryzykownymi”¹.

W przypadku samorządu województwa głównym zadaniem w przedmiotowym zakresie jest opracowanie Wojewódzkiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, koordynacja jego realizacji, udzielanie pomocy merytorycznej instytucjom i osobom fizycznym realizującym zadania - objętych programem oraz współdziałanie z innymi organami administracji publicznej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych. Zadania samorządu województwa w tym obszarze realizuje Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej.

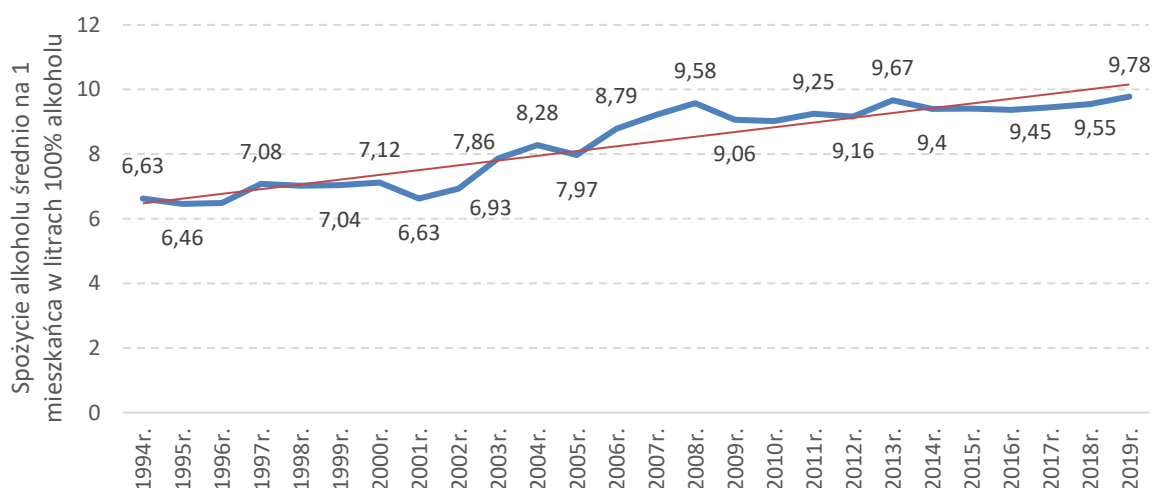
¹ Rozporządzenie RM z dnia 16 września 2016 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016–2020.

Samorząd gminy zgodnie z ustawą z dnia 26 października 1986 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi realizuje zadania w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. W celu realizacji zadań na szczeblu samorządu gminnego opracowywany jest Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, który określa lokalną strategię w zakresie profilaktyki uzależnień oraz minimalizacji szkód społecznych i indywidualnych wynikających z używania alkoholu.

1. Spożycie i sprzedaż wyrobów alkoholowych w Polsce

W 2001 roku w Polsce średnio wypijano 6,63 litra czystego alkoholu na jednego mieszkańca, od tamtego czasu spożycie alkoholu stale rośnie, osiągając w 2019 roku spożycie rejestrowane na poziomie 9,78 litrów na osobę. Należy pamiętać, że istnieje tzw. spożycie nierejestrowane, którego wielkość szacowana jest do 20% spożycia rejestrowanego.

„Redukcja szkodliwego spożycia napojów alkoholowych jest dzisiaj wyzwaniem, przed którym stają społeczeństwa i rządy wielu krajów, w tym również Polski. Dane Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wskazują, że szkodliwe i nadmierne spożycie alkoholu dotyczy 18,6% Polaków, którzy rocznie wypijają aż 70 proc. całego dostępnego na rynku alkoholu. W tej grupie znajdują się zarówno osoby już borykające się z uzależnieniem od alkoholu, jak i ci, którzy, którzy tym uzależnieniem są zagrożeni z uwagi na ryzykowny, szkodliwy model picia napojów alkoholowych”².

Wykres 1. Spożycie alkoholu (średnio na 1 mieszkańca Polski w litrach 100% alkoholu).

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

Tabela 1. Struktura spożycia napojów alkoholowych w Polsce w latach 2014-2019.

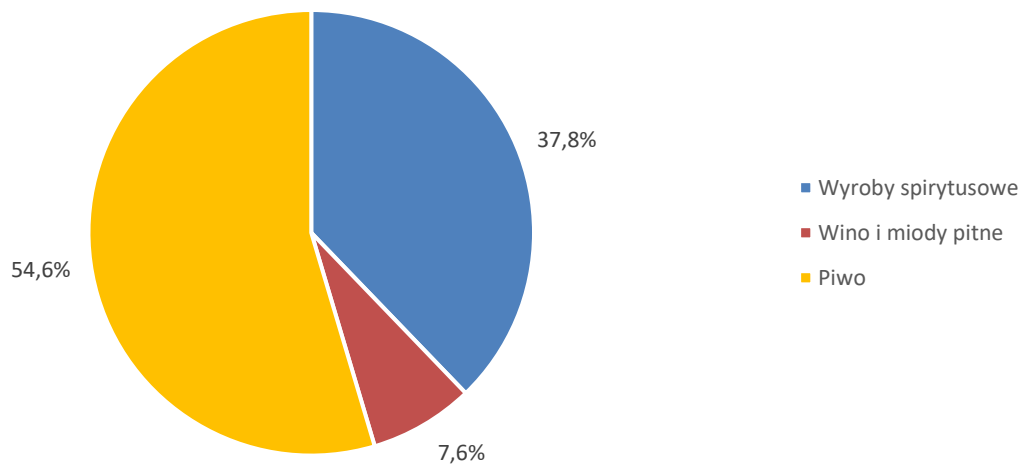
Wyszczególnienie	Rok 2014	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019
Wyroby spirytusowe	34,1%	34,0%	34,2%	35,2%	34,6%	37,8%
Wino i miody pitne	8,0%	8,0%	7,4%	7,8%	7,5%	7,6%
Piwo	57,9%	57,9%	58,4%	57,8%	57,9%	54,6%

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

W latach 2014-2019 spożycie mocnych trunków, takich jak wódka, likiery i inne napoje spirytusowe, w przeliczeniu na 100 proc. alkoholu, wzrosło w Polsce o 3,7%. W tym

² ALKOHOL W POLSCE kontekst społeczny, rynkowy i legislacyjny, opracowanie zbiorcze pod redakcją zespołu prof. Andrzeja M. Fala, wyd. Pracodawcy Rzeczypospolitej Polskiej, Warszawa 2020.

samym okresie zmniejszyła się konsumpcja napojów alkoholowych takich jak wino i miody pitne z 8,0% do 7,6%. Dominująca pozycja piwa na rynku alkoholi od 6 lat utrzymuje się na stałym poziomie.

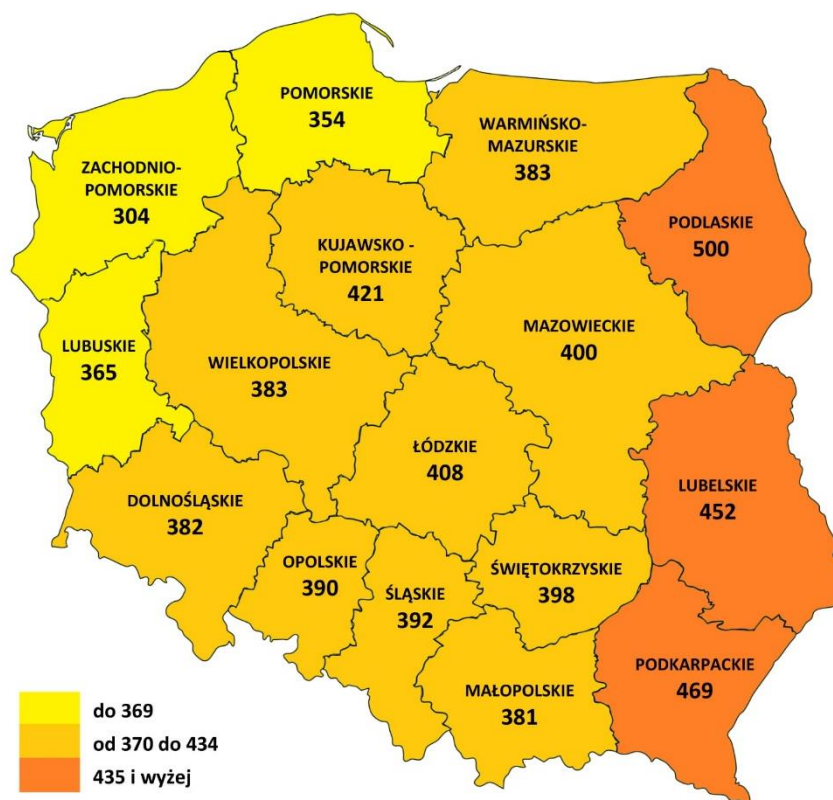

Wykres 2. Struktura spożycia napojów alkoholowych w Polsce w 2019 roku.

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

Spożycie wódki w Polsce oraz innych napojów alkoholowych w 2019 roku w odniesieniu do struktury spożycia napojów alkoholowych wynosiło 37,8% i wzrosło o 3,2% w stosunku do 2018 roku. Konsumpcja piwa to około 54,6% udziału w rynku, w tym przypadku odnotowano 3,3% spadek udziału w strukturze spożycia alkoholu. Udział sprzedaży wina na rynku alkoholowym nie uległ znaczącej zmianie i wynosi 7,6%.

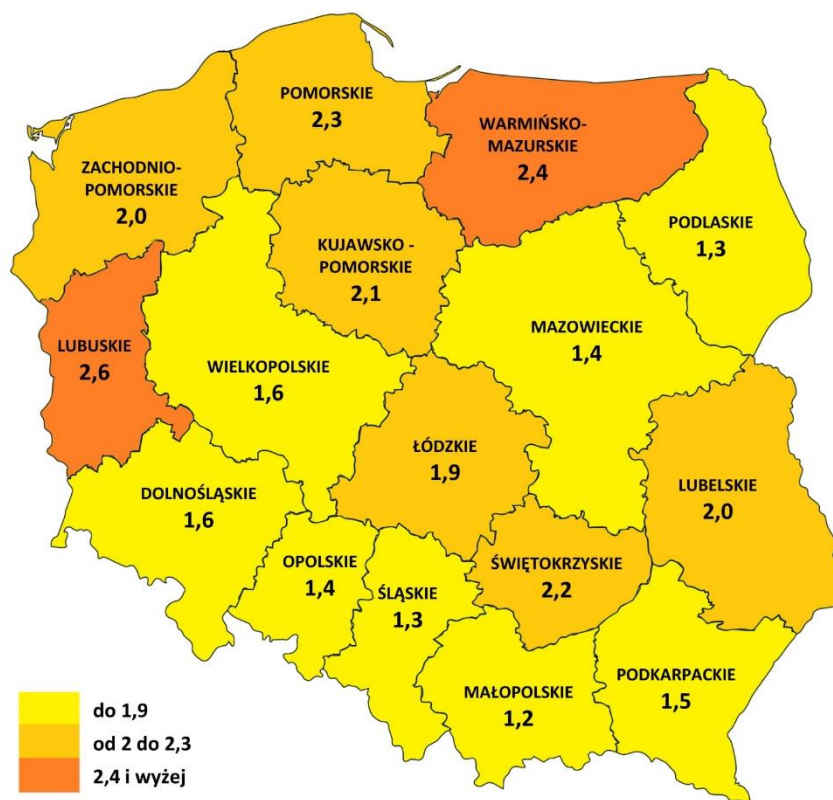
Mapa 1. Liczba mieszkańców przypadająca na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych o zawartości alkoholu powyżej 18% w 2019 roku.

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

Analiza dostępności do punktów sprzedaży napojów alkoholowych dokonana została w oparciu o dane zawarte w sprawozdaniu z działalności samorządów lokalnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych (PARPA G1). W 2019 roku w Polsce średnio liczba mieszkańców przypadająca na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych o zawartości alkoholu powyżej 18% wynosiła 394. Liczba mieszkańców przypadająca na jeden punkt sprzedaży powyżej wskazanej średniej krajowej odnotowano w 7 województwach. **Województwo świętokrzyskie znajduje się powyżej średniej krajowej z liczbą wynoszącą 398 mieszkańców na 1 punkt sprzedaży alkoholu (mapa 1).**

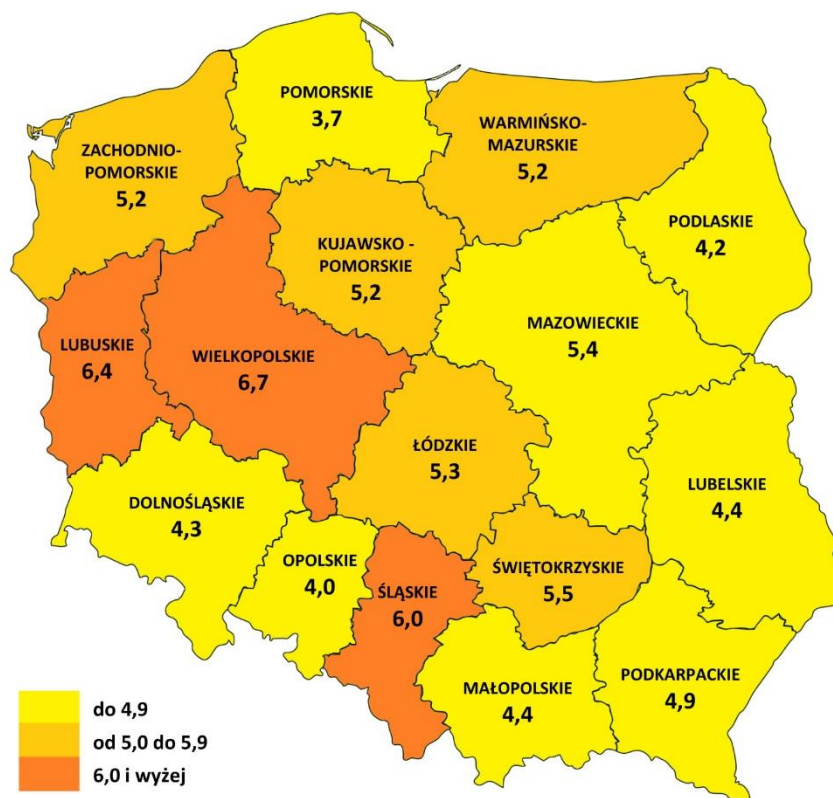
Mapa 2. Wskaźnik przyznania świadczeń z pomocy społecznej rodzinie (na podstawie decyzji) z powodu alkoholizmu na 1000 mieszkańców w 2019 roku.

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z BDL GUS.

W 2019 rok najwyższe wskaźniki przyznania świadczeń z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu w przeliczeniu na 1000 mieszkańców odnotowano w województwach: lubuskim (2,6) i warmińsko-mazurskim (2,4), zaś najmniejszy – w województwie: małopolskim (1,3). **Województwo świętokrzyskie (2,2) znajduje się wśród województw, w których ww. wskaźnik odnotowano powyżej średniej krajowej (1,7).** W 2019 roku w województwie świętokrzyskim jako jedynym w kraju wskaźnik przyznania świadczeń z powodu alkoholizmu na 1000 mieszkańców utrzymuje się na stabilnym poziomie od 2018 roku, podczas gdy w innych województwach odnotowano spadki w tym zakresie.

Mapa 3. Wskaźnik liczby osób na 1000 mieszkańców powyżej 15 r.ż. zarejestrowanych w poradniach z powodu używania alkoholu w 2018 roku.

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z BDL GUS.

Wskaźnik liczby osób na 1000 mieszkańców powyżej 15 roku życia zarejestrowanych w poradniach z powodu używania alkoholu został obliczony na podstawie aktualnie dostępnych danych GUS za 2018 rok. W Polsce wartość ww. wskaźnika wynosiła 5,2. Najwyższe wartości przedmiotowego wskaźnika odnotowano w województwie wielkopolskim (6,7), lubelskim (6,4), śląskim (6,0). **Województwo świętokrzyskie (5,5) znajduje się zaraz za regionami z najniekorzystniejszymi wartościami wskaźników w tej sytuacji (mapa 3).**

2. Metodologia monitoringu realizacji programu

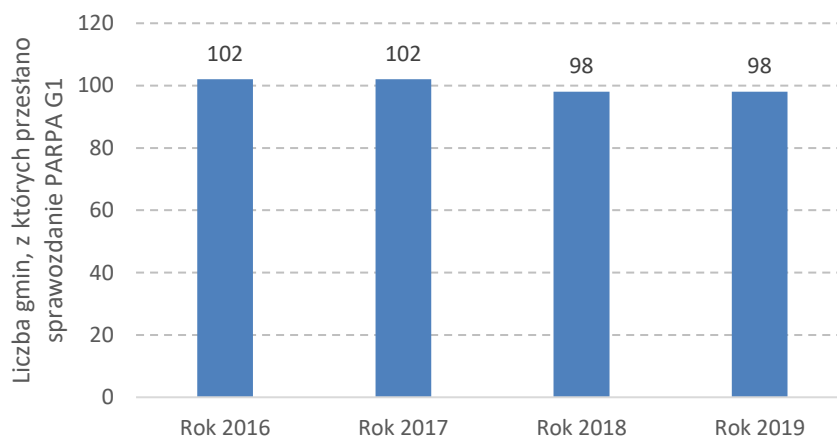
"Wojewódzki Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w regionie świętokrzyskim na lata 2014-2020" został przyjęty do realizacji Uchwałą Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego Nr XLV/810/14 z dnia 21 lipca 2014 roku. Celem głównym programu jest „Ograniczenie negatywnych skutków wynikających z nadużywania alkoholu wśród mieszkańców województwa świętokrzyskiego”. Opracowanie i realizacja przedmiotowego programu to zadanie wynikające z art. 21 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, a także art. 4 pkt. 1-4 ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Celem monitoringu jest uzyskanie informacji zwrotnej na temat realizacji programu oraz określenia stopnia zagrożenia w regionie problemem społecznym jakim jest alkoholizm. Monitoring zrealizowany został na podstawie analizy danych pochodzących z: Głównego Urzędu Statystycznego, Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Wojewódzkiego Ośrodka Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia w Kielcach, Komendy Wojewódzkiej Policji w Kielcach, oraz danych własnych Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego.

3. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych w województwie świętokrzyskim w 2018 roku

W niniejszym rozdziale przedstawione zostaną dane opracowane na podstawie zestawienia statystycznego „Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych w Polsce w samorządach gminnych w 2019 roku” publikowanego przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, które stanowi roczne sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych (PARPA G1).

Analiza objęła dane z zakresu: uchwał organów gminy dotyczących profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, rynku napojów alkoholowych, pomocy dla osób z problemem alkoholowym, profilaktyki szkolnej i środowiskowej, nietrzeźwości w miejscach publicznych, edukacji publicznej, współpracy z samorządami oraz finansowania poszczególnych zadań w ramach gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Wykres 3. Sprawozdawczość z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

W 2019 roku w województwie świętokrzyskim na 102 gminy ankiety PARPA G1 przesłało 98 gmin, tak jak w 2018 roku. W latach poprzednich sprawozdanie przekazało 100% gmin z województwa świętokrzyskiego.

3.1. Uchwały organów gminy dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych

Zapisy ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi określają, że prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych należy do zadań własnych gminy. Nadmierne spożywanie alkoholu może powodować wiele szkód społecznych, tj.: zakłócenia bezpieczeństwa publicznego, przestępczość, wypadki drogowe, przemoc w rodzinie, ubóstwo i bezrobocie. W związku z tym działania w zakresie zapobiegania problemom alkoholowym i rozwiązywania ich, powinny być przedmiotem szczególnej troski ze strony organów administracji rządowej i samorządowej. Samorząd gminny realizuje zadania w tym zakresie w oparciu o Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Zadaniem gmin jest zapobieganie powstawaniu nowych problemów alkoholowych, zmniejszenie rozmiarów tych, które aktualnie występują oraz zwiększenie zasobów niezbędnych do pokonywania już istniejących problemów.

Tabela 2. Uchwały organów gminy dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w województwie świętokrzyskim.

Lp.	Wyszczególnienie	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019
1	Liczba gmin, w których przyjęto uchwałę lub dokonano jej nowelizacji w sprawie zasad usytuowania na terenie gminy (miasta) punktów sprzedaży napojów alkoholowych i podawania tych napojów	8	5	80	12
1.1	Liczba gmin, w których obowiązywała przyjęta wcześniej przez radę gminy uchwała w ww. sprawie	97	100	23	83
2	Liczba gmin, w których przyjęto uchwałę w sprawie maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia zarówno w miejscu, jak i poza miejscem sprzedaży w podziale na poszczególne rodzaje alkoholu	4	3	89	9
3	Liczba gmin, w których przyjęto uchwałę lub dokonano jej nowelizacji w sprawie stałego lub czasowego zakazu sprzedaży, podawania, wnoszenia oraz spożywania napojów alkoholowych na określonym obszarze gminy	b.d.	b.d.	53	3
3.1	Liczba gmin, w których obowiązywała przyjęta wcześniej przez radę gminy uchwała w ww. sprawie	b.d.	b.d.	26	45
4	Liczba gmin, w których przyjęto uchwałę ograniczającą w godzinach nocnych sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży	b.d.	b.d.	5	2

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

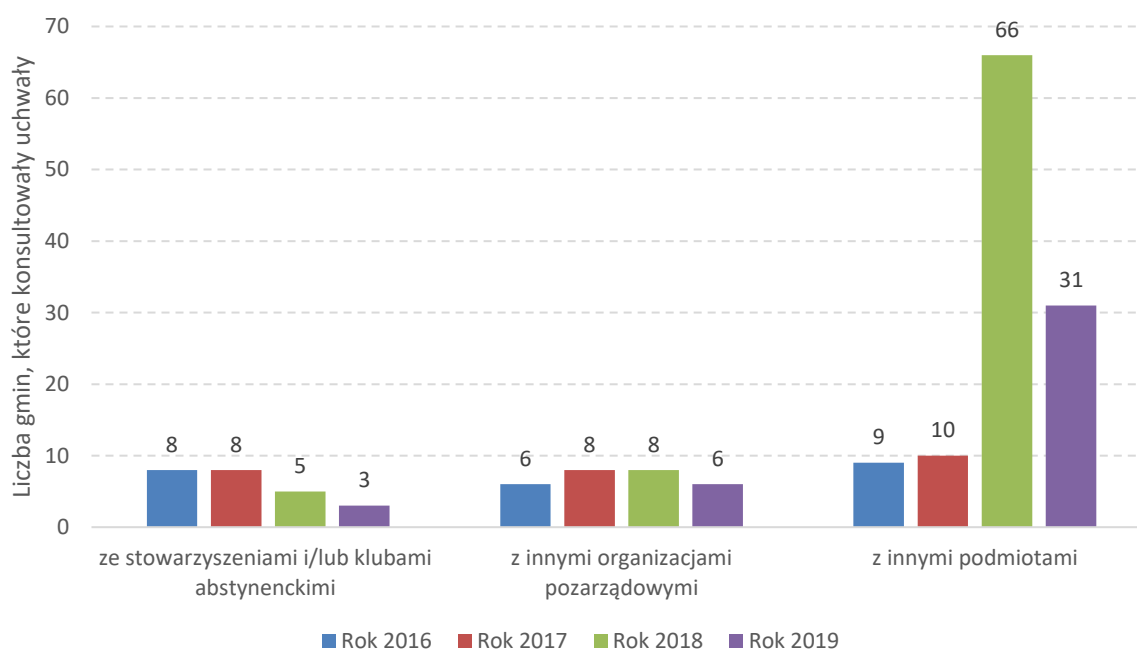
W 2019 roku 12 gmin podjęło uchwały w sprawie zasad usytuowania na terenie gminy (miasta) punktów sprzedaży napojów alkoholowych, w 83 gminach obowiązywała przyjęta wcześniej przez radę gminy uchwała w ww. sprawie.

W przypadku uchwały określającej maksymalną liczbę zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, 9 samorządów gminnych znowelizowało uchwały w tym zakresie w 2019 roku.

Uchwały rady gmin dotyczące stałego lub czasowego zakazu sprzedaży, podawania, wnoszenia oraz spożywania napojów alkoholowych w 2019 roku znowelizowano w 3 gminach, w 45 gminach obowiązywała przyjęta wcześniej przez radę gminy uchwała w ww. sprawie.

Akty prawa miejscowego ograniczające w godzinach nocnych sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży przyjęły 2 samorzady gminne.

Zgodnie z art. 5 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, samorząd gminny ma obowiązek wzajemnego konsultowania z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 projektów aktów normatywnych w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji. Konsultacje mają na celu zapoznanie z projektem dokumentu oraz zebranie opinii, uwag, sugestii w odniesieniu do zapisów dokumentu.

Wykres 4. Konsultowanie uchwał z innymi podmiotami.

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

W 2019 roku w województwie świętokrzyskim 3 gminy konsultowały uchwały ze stowarzyszeniami lub klubami abstynenckimi, 6 gmin przeprowadziło konsultacje z innymi organizacjami pozarządowymi, natomiast 31 gmin zapytało o opinię inne podmioty.

Konsultacje są istotnym sposobem włączania społeczności lokalnej w proces podejmowania decyzji. Ich głównym celem jest nawiązanie dialogu pomiędzy mieszkańcami a władzą samorządową, poprawa jakości decyzji i legislacji. Informacja zwrotna uzyskana w procesie konsultacji pozwala na eliminację błędów i wdrożenie bardziej racjonalnego rozwiązania. Decyzje mogą wtedy uwzględniać zróżnicowane potrzeby mieszkańców, grup, środowisk. Przy poszukiwaniu optymalnego rozwiązania duże znaczenie może mieć wiedza mieszkańców o występujących problemach.

Ustawodawca przekazał organom gminnym kompetencje do ustalania limitów liczby punktów sprzedaży, do określania katalogu tzw. obiektów chronionych i ustalania zasad mierzenia odległości pomiędzy punktami sprzedaży, a obiektami chronionymi.

Zasady lokalizacji punktów sprzedaży alkoholu zostały uregulowane w art. 12 i 14 *Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi*. W art. 14 ww. ustawy ustawodawca wskazuje na pewne obiekty chronione objęte zakazem sprzedaży, podawania i spożywania napojów alkoholowych.

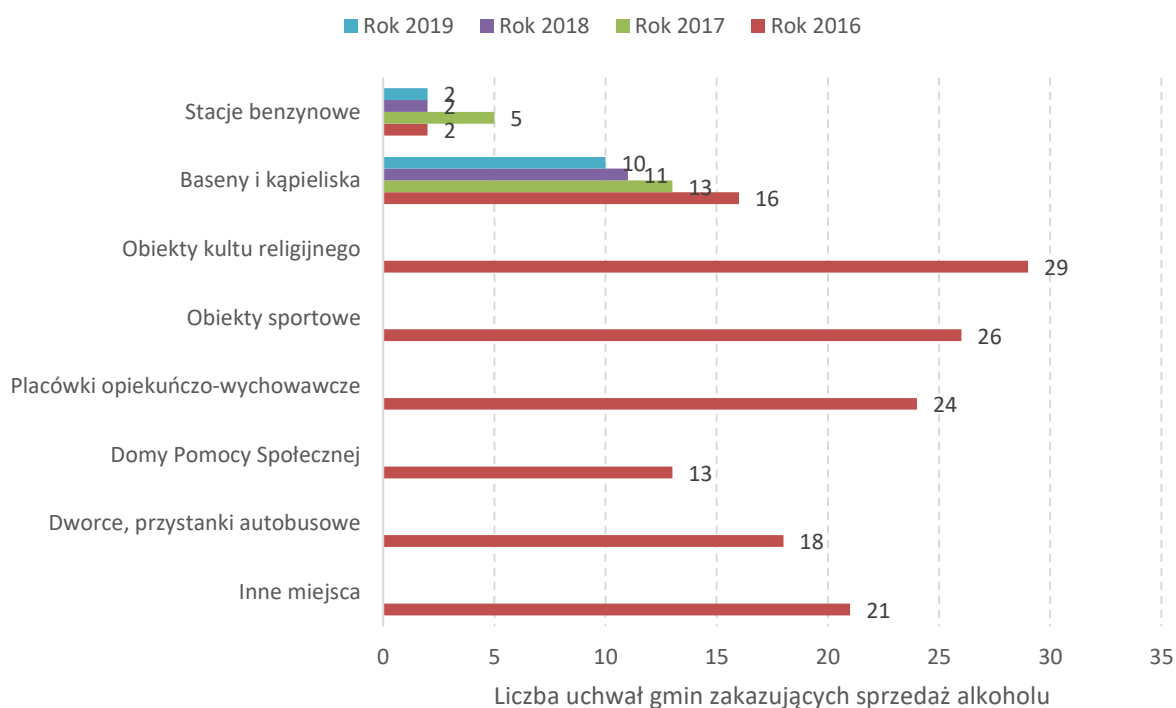
Zabrania się sprzedaży, podawania i spożywania napojów alkoholowych:

- 1) na terenie szkół oraz innych zakładów i placówek oświatowo-wychowawczych, opiekuńczych i domów studenckich;
- 2) na terenie zakładów pracy oraz miejsc zbiorowego żywienia pracowników;
- 3) w miejscach i czasie masowych zgromadzeń;
- 4) w środkach i obiektach transportu publicznego, z wyjątkiem:
 - a) wagonów restauracyjnych i bufetów w pociągach komunikacji krajowej, w których dopuszcza się sprzedaż, podawanie i spożywanie napojów alkoholowych o zawartości do 4,5% alkoholu oraz piwa,
 - b) pociągów komunikacji międzynarodowej, w których dopuszcza się sprzedaż, podawanie i spożywanie:
 - napojów alkoholowych o zawartości do 4,5% alkoholu oraz piwa w wagonach restauracyjnych i bufetach oraz w wagonach sypialnych i z miejscami do leżenia,
 - napojów alkoholowych o zawartości powyżej 4,5% alkoholu przy stolikach w wagonach restauracyjnych, w tym napojów o zawartości powyżej 18% alkoholu tylko do posiłków,
 - c) międzynarodowych portów lotniczych i samolotów komunikacji międzynarodowej,

- d) statków i portów morskich;
- 5) w obiektach zajmowanych przez organy wojskowe i spraw wewnętrznych, jak również w rejonie obiektów koszarowych i zakwaterowania przejściowego jednostek wojskowych.
- 6) w miejscu publicznym, z wyjątkiem miejsc przeznaczonych do ich spożycia na miejscu, w punktach sprzedaży tych napojów.
- 7) w ośrodkach szkoleniowych zabrania się sprzedaży, podawania i spożywania napojów zawierających więcej niż 18% alkoholu,
- 8) w domach wypoczynkowych zabrania się sprzedaży i podawania napojów zawierających więcej niż 18% alkoholu.

Sprzedaż, podawanie i spożywanie napojów zawierających więcej niż 4,5% alkoholu może odbywać się na imprezach na otwartym powietrzu oraz na stadionach i innych obiektach sportowych tylko za zezwoleniem i tylko w miejscach do tego wyznaczonych.

W innych niewymienionych miejscach, obiektach lub na określonych obszarach gminy, ze względu na ich charakter, rada gminy może wprowadzić czasowy lub stały zakaz sprzedaży, podawania, spożywania oraz wnoszenia napojów alkoholowych³.

Wykres 5. Liczba gmin obowiązujących uchwalony przez radę gminy zakaz sprzedaży, podawania, wnoszenia oraz spożywania napojów alkoholowych w wyznaczonych miejscach.

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

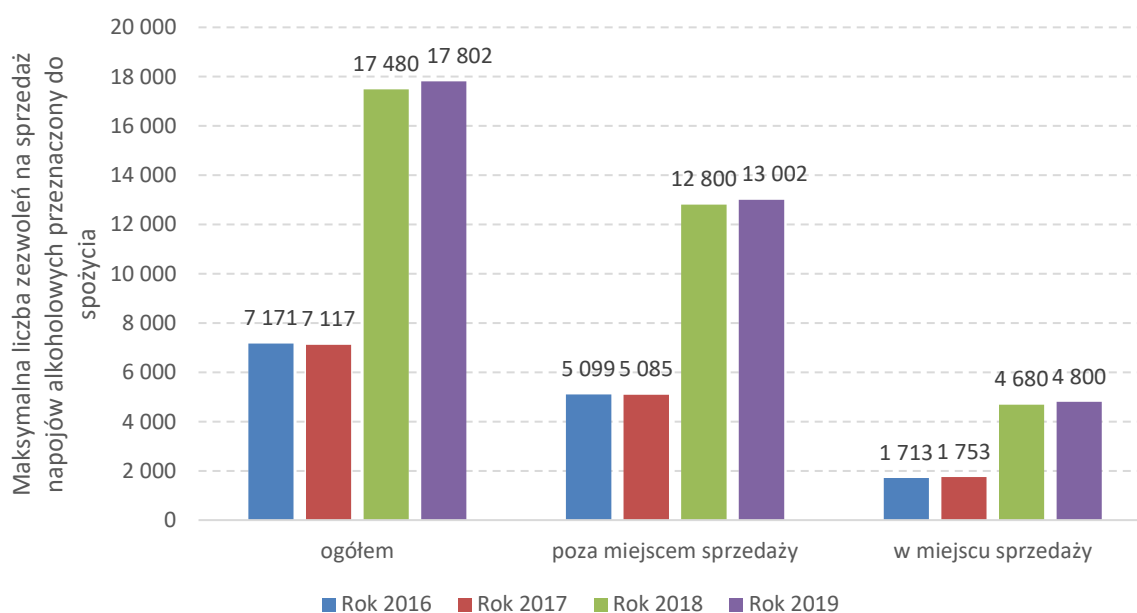
³ Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, Dz.U. 2019 poz. 2277.

Na przestrzeni lat 2016-2018 w województwie świętokrzyskim odnotowano tendencję malejącą w przypadku wydawania zakazów przez rady gminy w zakresie sprzedaży napojów alkoholowych w wyznaczonych miejscach. W 2019 roku rady gminy wydały 12 zakazów spożywania alkoholu ogółem, w przypadku miejsc tj. baseny i kąpieliska – 10, stacje benzynowe – 2.

Dla porównania w 2016 roku katalog wyznaczonych miejsc, w których obowiązywał zakaz sprzedaży, podawania, wnoszenia oraz spożywania napojów alkoholowych był szerszy. W 2016 roku wydano 149 zakazów spożywania alkoholu ogółem, zaś w 2017 roku już tylko 18 zakazów. Szczegółowy wykaz prezentuje wykres 5.

3.2. Rynek napojów alkoholowych

Rada gminy ustala, w drodze uchwały, maksymalną liczbę zezwoleń na sprzedaż poszczególnych rodzajów napojów alkoholowych, o których mowa w art. 18 ust. 3 na terenie gminy (miasta) przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży, jak i w miejscu sprzedaży. W 2018 roku weszły w życie nowe regulacje wynikające z ustawy z 10 stycznia 2018 r. o zmianie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych. Celem nowelizacji ustawy jest m.in. zapewnienie gminom lepszych narzędzi umożliwiających ograniczanie dostępności alkoholu.

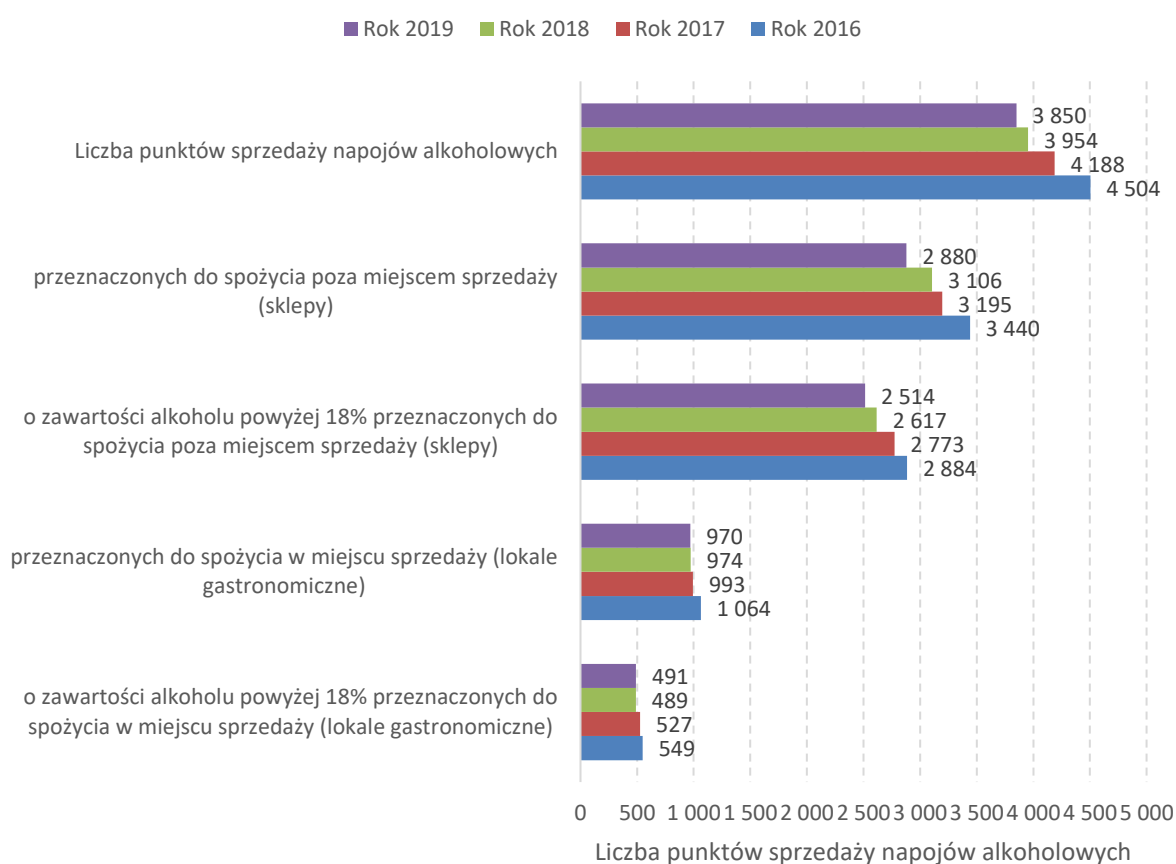

Wykres 6. Limit punktów sprzedaży napojów alkoholowych uchwalony przez gminy na terenie województwa świętokrzyskiego.

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

W 2019 roku na obszarze województwa świętokrzyskiego rady gmin uchwaliły limit punktów sprzedaży napojów alkoholowych w wysokości 17 802 zezwoleń, o 1,8% więcej w odniesieniu do 2018 roku. W stosunku do 2017 roku liczba zezwoleń na sprzedaż alkoholu ogółem wzrosła o 10 685 wydanych zezwoleń⁴.

Limit punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży w 2019 roku wyniósł 13 002 i był większy o 202 zezwolenia w odniesieniu do roku 2018 roku. W przypadku limitu punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży, w roku 2019 maksymalna liczba zezwoleń wyniosła 4 800 w odniesieniu do roku 2018 zwiększyła się o 320 zezwoleń.

Wykres 7. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych.

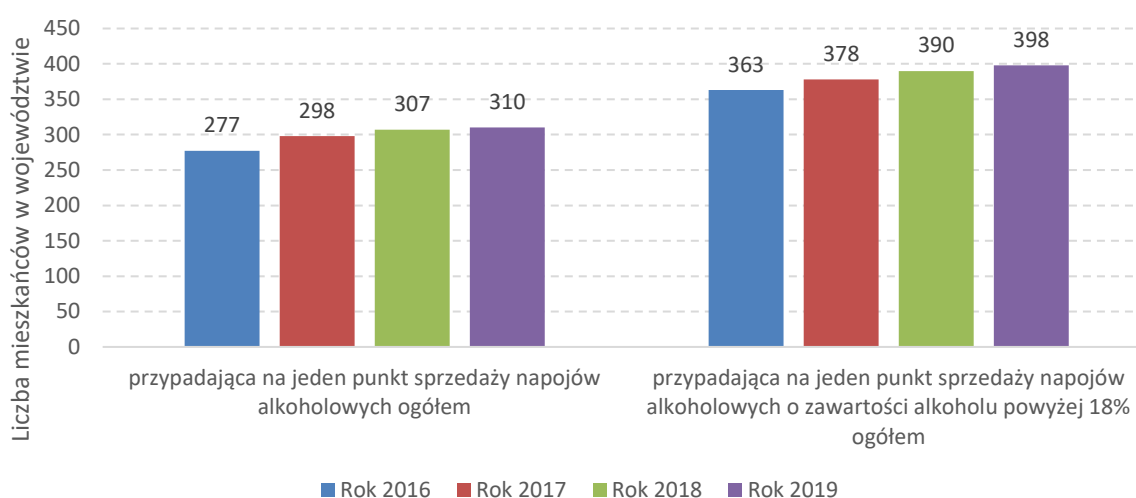
Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych uchwalonych przez gminy na terenie województwa świętokrzyskiego w 2019 roku wyniosła 3 850 punktów ogółem

⁴ Tak duży przyrost uchwalanych limitów sprzedaży napojów alkoholowych uchwalony przez gminy wynika z nowelizacji w 2018 roku ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Po nowelizacji ustawy, rada gminy ustala maksymalną liczbę zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na terenie gminy (miasta) odrębnie dla poszczególnych rodzajów napojów alkoholowych: do 4,5% zawartości alkoholu oraz piwa, powyżej 4,5% do 18% zawartości alkoholu (z wyjątkiem piwa) oraz powyżej 18 % zawartości alkoholu.

(spadek o 2,6% w stosunku do roku 2018). Zmniejszyła się o 7,3% liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy) – z 3 106 w 2018 roku do 2 880 w 2019 roku. W przypadku liczby punktów sprzedaży napojów alkoholowych o zawartości alkoholu powyżej 18% przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy), w roku 2019 ich liczba wyniosła 2 514 i zmniejszyła się o 3,9% w odniesieniu do 2018 roku.

W 2019 roku liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w lokalach gastronomicznych (miejscu sprzedaży) wyniosła 970. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych o zawartości alkoholu powyżej 18% przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży, wyniosła 491 punktów sprzedaży na terenie województwa.

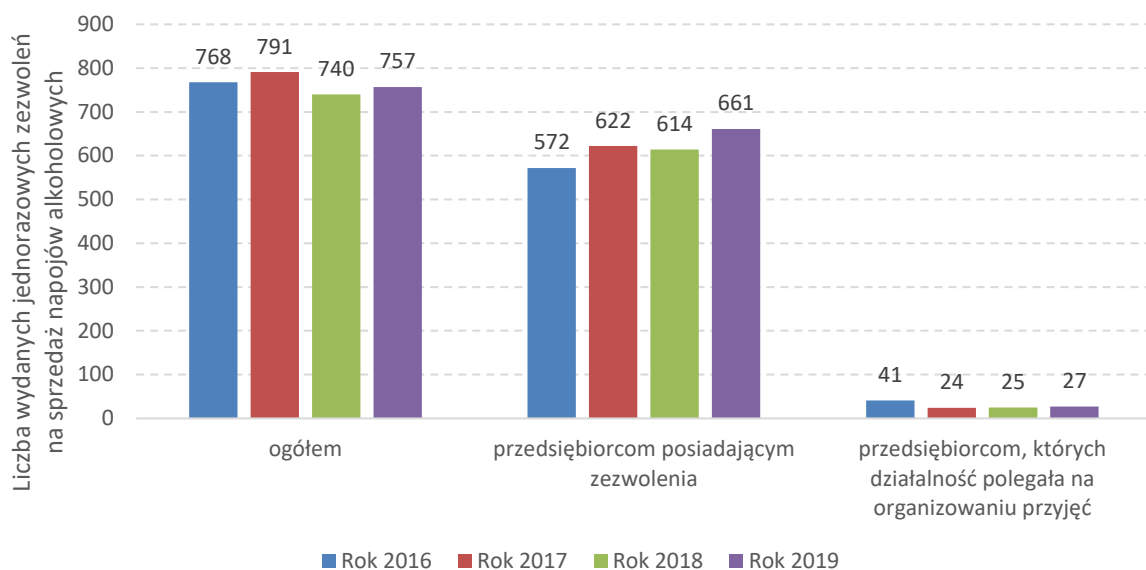
Wykres 8. Liczba mieszkańców w województwie przypadająca na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych.

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

Na przestrzeni lat 2016-2019 w województwie świętokrzyskim odnotowano systematyczny spadek dostępności alkoholu wyrażający się wzrostem poziomu liczby mieszkańców przypadających na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych.

W 2019 roku na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych przypadło 310 mieszkańców województwa, o 11,9% więcej w stosunku do roku 2016.

Liczba mieszkańców w województwie świętokrzyskim przypadająca na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych o zawartości alkoholu powyżej 18% w 2019 roku wyniosła 398 i wzrosła o 9,6% w odniesieniu do 2016 roku.

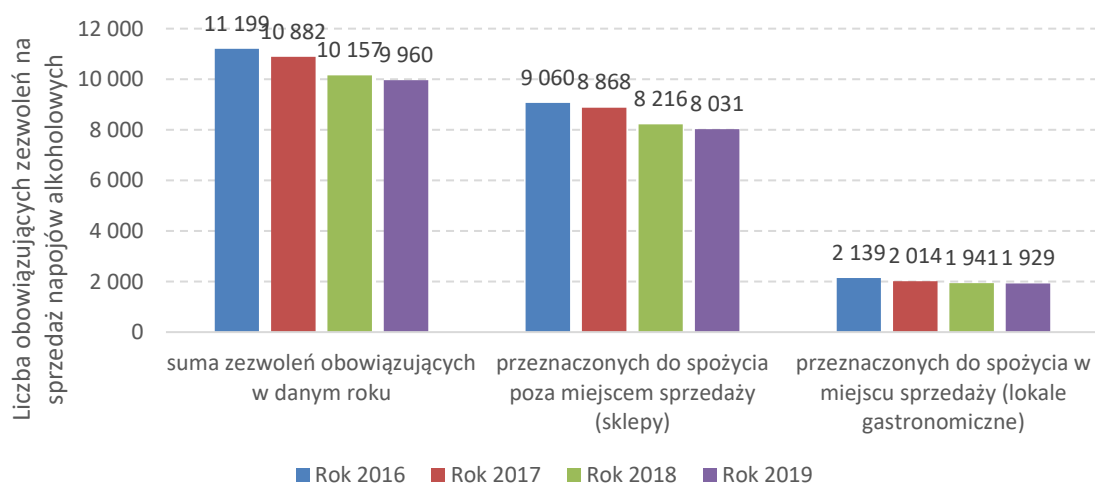
Wykres 9. Liczba jednorazowych zezwoleń oraz zezwoleń wydanych przedsiębiorcom.

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

Jednorazowe zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych wydawane są na okres do 2 dni, wyłącznie przedsiębiorcom posiadającym zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych oraz jednostkom Ochotniczych Straży Pożarnych.

Liczba wydanych jednorazowych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych ogółem w 2019 roku w województwie świętokrzyskim wyniosła 757 i była wyższa o 2,3% w odniesieniu do 2018 roku.

W przypadku przedsiębiorców posiadających zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych, liczba wydanych jednorazowych zezwoleń wyniosła 661 i była większa 7,7% w stosunku do 2018 roku.

Wykres 10. Liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

W 2019 roku liczba obowiązujących zezwoleń jednorazowych na sprzedaż napojów alkoholowych wyniosła 9 960 i **była mniejsza o 1,9%** w stosunku do 2018 roku.

Spadek odnotowano również w przypadku liczby obowiązujących zezwoleń na sprzedaż alkoholu w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne), w 2019 roku liczba zezwoleń wynosiła 8 031, o 2,3% mniej w odniesieniu do roku 2018.

Liczba zezwoleń na sprzedaż alkoholu w miejscu sprzedaży wynosiła 1 929 zezwoleń w 2019 roku. Szczegółowe zestawienie danych zawarte jest na wykresie 10.

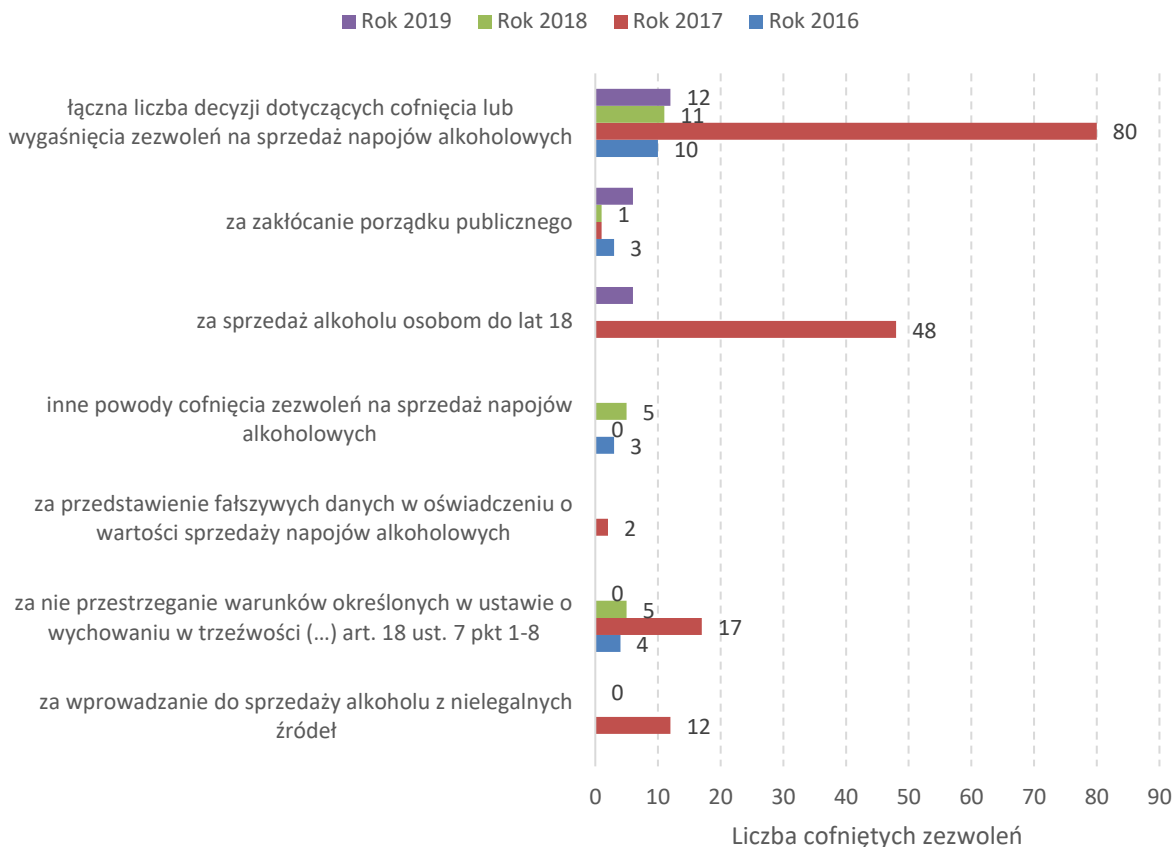
Tabela 3. Wartość (zł) alkoholu sprzedanego w województwie świętokrzyskim.

Wyszczególnienie	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019
Wartość sprzedaży napojów alkoholowych do 4,5% oraz piwa	373 022 473,00 zł	372 876 767,76 zł	408 789 566,46 zł	405 198 031,99 zł
Wartość sprzedaży napojów alkoholowych od 4,5% do 18% z wyjątkiem piwa	84 400 047,12 zł	88 531 962,80 zł	93 716 131,75 zł	98 912 495,73 zł
Wartość sprzedaży napojów alkoholowych powyżej 18%	401 638 128,10 zł	423 574 724,80 zł	445 457 940,75 zł	478 533 748,44 zł
Suma wartości sprzedaży napojów alkoholowych	859 060 648,42 zł	884 983 455,24 zł	947 963 638,96 zł	982 644 276,16 zł

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

Na terenie województwa świętokrzyskiego rok do roku **rośnie wolumen wartości sprzedaży napojów alkoholowych**, w 2019 roku wyniósł 982 644 276,16 zł i był o 3,7% wyższy w odniesieniu do 2018 roku. Największy wzrost wartości sprzedaży odnotowano w przypadku alkoholu powyżej 18%, wolumen sprzedaży alkoholi wysokoprocentowych wzrósł o 7,4% w 2019 roku w stosunku do 2018 roku. Następnie wartość sprzedaży napojów alkoholowych od 4,5% do 18% z wyjątkiem piwa wzrosła o 5,5%.

W 2019 roku w województwie świętokrzyskim odnotowano spadek wartości sprzedaży napojów alkoholowych do 4,5% oraz piwa **mniej o 3 591 534,47 zł** w stosunku do 2018 roku. Szczegóły obrazuje tabela 3.

Wykres 11. Liczba cofniętych zezwoleń.

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

W 2019 roku łączna liczba decyzji dotyczących cofnięcia i wygaśnięcia zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, uchylonych przez Samorządowe Kolegium Odwoławcze wyniosła 12. Wśród najczęściej podawanych przyczyn cofnięcia zezwoleń w 2019 roku wymieniano: zakłócanie porządku publicznego i sprzedaż alkoholu osobom do lat 18.

W pozostałych wymienionych przypadkach w 2019 roku nie odnotowano cofniętych zezwoleń. Szczegóły prezentuje wykres 11.

3.3. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz osoby odpowiedzialne za realizację gminnych programów

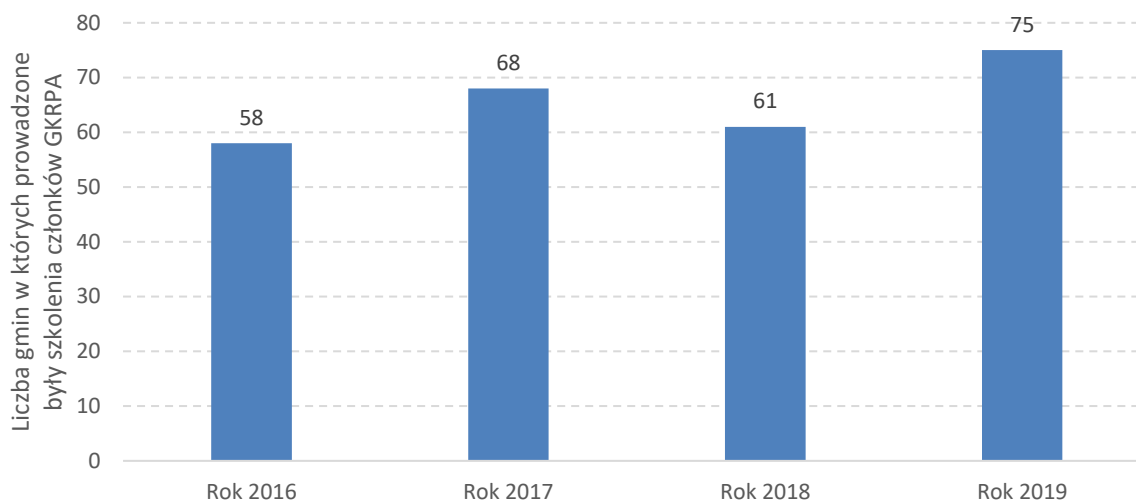
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych jest organem podejmującym czynności zmierzające do ograniczania spożycia napojów alkoholowych oraz do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego.

Tabela 4. Gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych.

Wyszczególnienie	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019
Liczba członków w gminnych komisjach	717	711	681	678
Wysokość środków finansowych przeznaczonych na funkcjonowanie gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych (w zł)	2 093 631,80 zł	2 374 334,96 zł	2 484 786,40 zł	2 509 937,60 zł

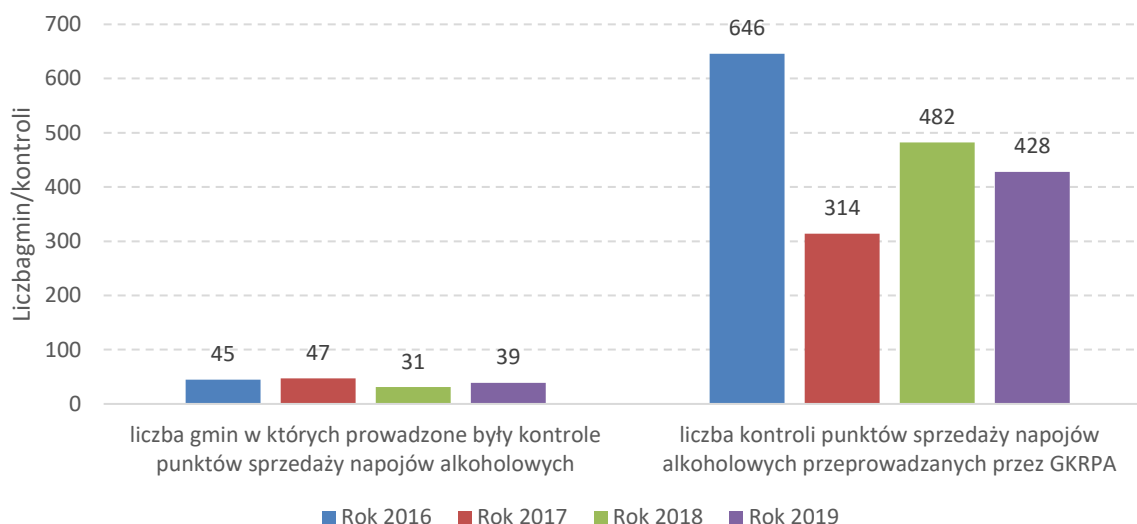
Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

W 2019 roku liczba członków w gminnych komisjach rozwiązywania problemów alkoholowych wyniosła 678 osób i była o 5,4% mniejsza w odniesieniu do 2016 roku. Wysokość środków finansowych przeznaczonych na funkcjonowanie gminnych komisji wyniosła 2 509 937,60 zł i była większa o 19,9% w odniesieniu do 2016 roku. Szczegóły prezentuje tabela 4.

Wykres 12. Szkolenia członków gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych.

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

75 samorządów gminnych w 2019 roku organizowało szkolenia dla członków gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, odnotowano 23% wzrost w tym zakresie w stosunku do 2018 roku (wykres 12). Na przeprowadzenie szkoleń gminnych komisji wydatkowano środki finansowe w wysokości 109 711,51zł, tj. więcej o 40,6% w stosunku do 2018 roku.

Wykres 13. Kontrole sprzedaży napojów alkoholowych przeprowadzonych przez GKRPA.

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

W 2019 roku w 39 gminach przeprowadzono kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych. Liczba kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeprowadzonych w 2019 roku przez GKRPA wyniosła 428 kontroli i była o 11,2% mniejsza niż w roku 2018. W analizowanym okresie najwięcej kontroli gminna komisja rozwiązywania problemów alkoholowych przeprowadziła w 2016 roku (646 kontroli). Szczegóły zawiera wykres 13.

Tabela 5. Interwencje gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych – pomoc dla osób z problemem alkoholowym.

Wyszczególnienie	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019
Liczba członków rodzin osób z problemem alkoholowym, z którymi GKRPA przeprowadziła rozmowy	4 919	3 056	2 567	2 532
Liczba osób, w stosunku, do których GKRPA podjęła czynności zmierzające do orzeczenia zobowiązania do podjęcia leczenia odwykowego	3 912	3 686	2 773	2 787
Liczba osób, wobec których GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	1 631	1 609	1 565	1 501

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

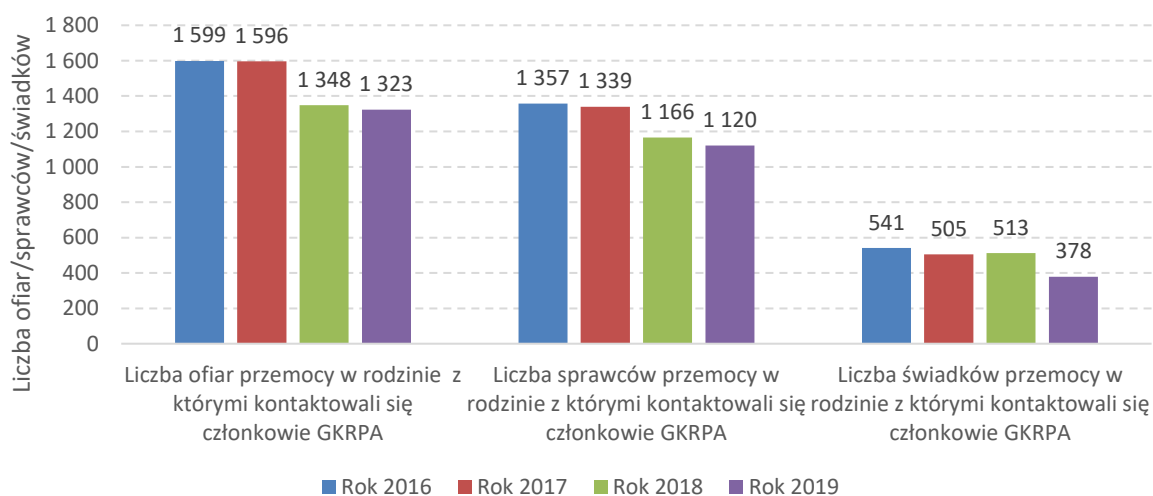
Liczba członków rodzin osób z problemem alkoholowym, z którymi gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych przeprowadziły rozmowy w 2019 roku wyniosła 2 532 i była o 1,4% mniejsza w odniesieniu do 2018 roku.

Następnie liczba osób w stosunku do których gminna komisja rozwiązywania problemów alkoholowych podjęła czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu

wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się terapii w placówce leczenia uzależnienia od alkoholu wynosiła 2 787 osób podobnie jak w 2018 roku (2 773).

W przypadku decyzji gminnych komisji, które wystąpiły w 2019 roku do Sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego osób uzależnionych od alkoholu, liczba osób wobec których wystosowano przedmiotowe wnioski wynosiła 1 501, mniej o 4,1% w stosunku do roku 2018.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie nakłada na członków GKRPA ogół czynności, tj.: współpracę w zespołach interdyscyplinarnych i grupach roboczych oraz realizację procedury „Niebieskie Karty”.

Wykres 14. Prace gminnej komisji - pomoc ofiarom przemocy.

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

W 2019 roku na obszarze województwa świętokrzyskiego liczba ofiar przemocy w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA wyniosła 1 323 osób, o 1,9% mniej w stosunku do roku 2018.

Liczba sprawców przemocy w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie gminnej komisji zmniejszyła się o 4% z 1 166 do 1 120 sprawców w roku 2019.

Tabela 6. Działania podejmowane przez gminną komisję wobec członków rodzin, w których dochodziło do przemocy.

Lp.	Wyszczególnienie	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019
1	Liczba gmin, w których uruchomiono procedurę „Niebieskie Karty”	24	22	18	21
1.1	Uruchomienie procedury „Niebieskie Karty”	365	240	91	245
2	Liczba gmin, w których prowadzono rozmowy z osobą nadużywającą alkoholu w związku ze stosowaniem przemocy	71	71	66	71

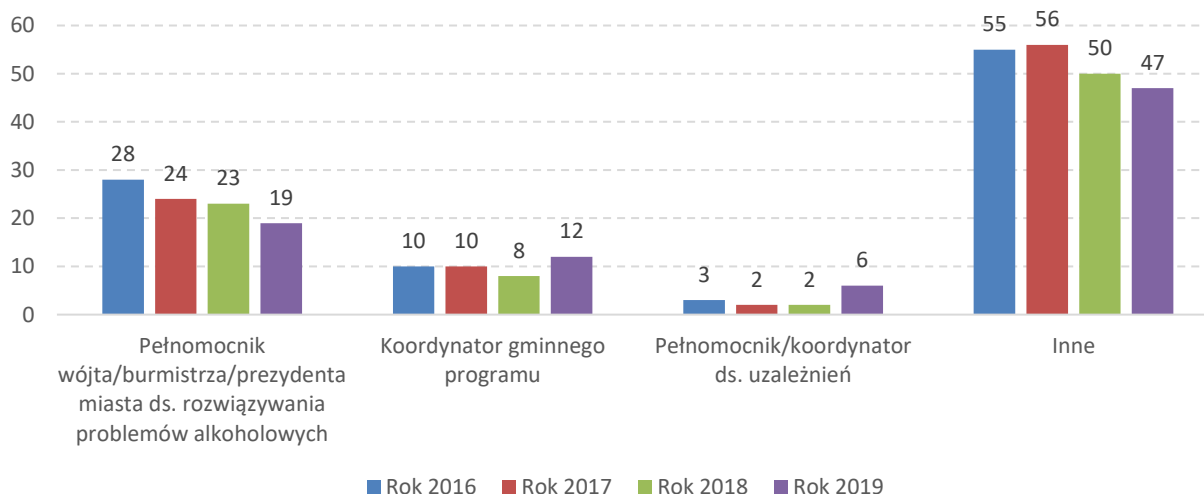
2.1	Liczba w/w działań podjętych przez gminy	1 084	1 147	1 086	845
3	Liczba gmin, w których motywowano sprawców przemocy do udziału w programie korekcyjnym/terapii	57	56	47	54
3.1	Liczba działań podjętych przez gminy mających na celu motywowanie sprawcy przemocy do udziału w oddziaływaniach dla osób stosujących przemoc	560	542	371	504

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

W 2019 roku w 21 gminach uruchomiono procedurę „Niebieskie Karty” o 3 gminy więcej w stosunku do 2018 roku. Liczba działań zmierzających do jej uruchomienia wyniosła 245.

Liczba gmin, w których prowadzono rozmowy z osobą nadużywającą alkoholu w związku ze stosowaniem przez nią przemocy w 2019 roku wyniosła 71 i była większa o 7,6%. Natomiast liczba działań podjętych przez gminy w ww. sprawie była o 22,2% mniejsza w odniesieniu do 2018 roku.

Następnie liczba gmin, w których motywowano sprawców przemocy do udziału w programie korekcyjnym/terapii wyniosła 54 i była o 14,9% większa, analogicznie liczba ww. działań podjętych przez gminy była o 35,9% większa w stosunku do 2018 roku (tabela 6).

Wykres 15. Realizator gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

W 2019 roku osobą odpowiedzialną za koordynację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w 19 przypadkach był pełnomocnik gminy ds. rozwiązywania problemów alkoholowych, w 12 koordinator gminnego programu rozwiązywania problemów alkoholowych, w 6 gminach rolę realizatora programu pełnił

pełnomocnik/koordynator. Realizatorami gminnego programu w 47 przypadkach były inne jednostki (wykres 15).

3.4. Pomoc dla osób z problemem alkoholowym

W procesie wychodzenia z uzależnienia od alkoholu najaktywniejszymi grupami, których działanie ma charakter samopomocowy, są grupy AA – Anonimowych Alkoholików. To wspólnota mężczyzn i kobiet, którzy dzielą się nawzajem doświadczeniem, siłą i nadzieją, aby rozwiązywać swój wspólny problem i pomagać innym w wyzdrowieniu z alkoholizmu.

Pomoc dla osób dotkniętych problemem alkoholowym świadczą również grupy rodzinne Al-Anon, które są wspólnotą krewnych i przyjaciół alkoholików. Istnieją one w tym celu, aby rozwiązywać wspólne problemy przez dzielenie się swoim doświadczeniem. Częścią grupy rodzinnej Al-Anon, jest wspólnota młodych ludzi Alateen, których życie zostało dotknięte przez alkoholizm członka rodziny lub bliskiego przyjaciela.

Wśród samopomocowych grup wsparcia wyróżniamy grupę DDA (Dorośle Dzieci Alkoholików). Stworzono je z myślą o osobach, które dorastały w rodzinie dysfunkcyjnej, gdzie przynajmniej jedno z rodziców było alkoholikiem i nie spełniało swoich podstawowych zadań wobec dziecka, co negatywne konsekwencje doświadczają w dorosłym życiu.

Tabela 7. Grupy pomocowe i samopomocowe.

Lp.	Wyszczególnienie	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019
1	Liczba grup AA	49	45	37	51
1.1	Wysokość środków przeznaczonych na powyższe zadanie (zł)	72 693,50 zł	71 338,28 zł	64 954,59 zł	61 823,53 zł
2	Liczba grup AL-ANON	16	13	18	7
2.1	Wysokość środków przeznaczonych na powyższe zadanie (zł)	3 628,74 zł	3 980,25 zł	14 800,00 zł	b.d.
3	Liczba grup AL-ATEEN	1	1	0	1
3.1	Wysokość środków przeznaczonych na powyższe zadanie (zł)	594,00 zł	823,00 zł	b.d.	b.d.
4	Liczba stowarzyszeń abstynenckich	11	11	10	11
4.1	Wysokość środków przeznaczonych na powyższe zadanie (zł)	268 391,03 zł	215 379,97 zł	312 071,61 zł	392 112,36 zł
5	Liczba klubów abstynenckich	10	18	14	10
5.1	Wysokość środków przeznaczonych na powyższe zadanie (zł)	158 543,35 zł	137 143,13 zł	30 149,13 zł	117 983,00 zł

6	Liczba samopomocowych grup DDA (grupy dla dorosłych dzieci alkoholików)	8	8	9	8
6.1	Wysokość środków przeznaczonych na powyższe zadanie (zł)	14 529,00 zł	20 813,58 zł	31 284,00 zł	27 260,00 zł

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

Na obszarze województwa świętokrzyskiego w 2019 roku funkcjonowało 51 grup AA (37 w roku 2018). Wysokość środków przeznaczonych na działalność grup AA wyniosła 61 823,53 zł i była mniejsza o 4,1% w stosunku do 2018 roku.

Liczba grup Al-Anon w 2019 roku wyniosła 7 o 11 grup mniej w stosunku do 2018 roku. W roku monitoringu odnotowano funkcjonowania 1 grupy Al-Ateen.

W województwie świętokrzyskim w 2019 roku funkcjonowało 11 stowarzyszeń abstynenckich i 10 klubów abstynenckich. Wysokość środków przeznaczonych na działalność stowarzyszeń abstynenckich wyniosła 392 112,36 zł i wzrosła o 25,7% w stosunku do 2018 roku. Natomiast na funkcjonowanie klubów abstynenckich przeznaczono kwotę w wysokości 117 983,00 zł, blisko cztery krotnie większą niż w 2018 roku.

Liczba samopomocowych grup DDA w 2019 roku wyniosła 8. Wysokość środków przeznaczonych na to zadanie była o 12,9% mniejsza i wyniosła 27 260,00 zł (tabela 7).

Tabela 8. Klienci punktów konsultacyjnych dla osób z problemem alkoholowym.

Wyszczególnienie	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019
Liczba punktów konsultacyjno-informacyjnych działających w województwie	92	90	90	92
Liczba osób z problemem alkoholowym, którym udzielono konsultacji w ww. punktach	4 730	3 950	4 300	4 703
Liczba dorosłych członkowie rodzin osoby z problemem alkoholowym (w tym współuzależnionym i DDA), którym udzielono konsultacji w ww. punktach	2 158	1 880	1 860	1 754
Liczba osób doznających przemocy w rodzinie, którym udzielono konsultacji w ww. punktach	1 125	846	762	820
Liczba osób stosujących przemoc w rodzinie, którym udzielono konsultacji w ww. punktach	646	569	526	536
Liczba osób, którym udzielono pomocy w punktach konsultacyjnych - ogółem	8 659	7 245	7 448	7 813
Liczba porad udzielonych w punktach konsultacyjnych osobom z problemem alkoholowym	11 418	10 270	10 964	10 347

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

W 2019 roku w województwie świętokrzyskim odnotowano działalność 92 punktów konsultacyjnych dla osób z problemem alkoholowym. Liczba udzielonych konsultacji wyniosła 4 703 – o 9,4% więcej niż w 2018 roku. W tym 1 754 osób (37%), które korzystały z formy wsparcia jakim są konsultacje w ww. punktach to członkowie rodzin osoby z problemem alkoholowym (w tym współuzależnionym i DDA).

W zakresie przeciwdziałania przemocy liczba osób doznających przemocy w rodzinie, którym udzielono konsultacji w ww. punktach wyniosła 820 osób – o 7,6% więcej, natomiast liczba osób stosujących przemoc w rodzinie, którym udzielono informacji wyniosła 536 o 1,9% więcej w stosunku do 2018 roku.

W 2019 roku łącznie udzielono 10 347 porad, wsparciem zostało objętych 7 813 osób.

Tabela 9. Telefony zaufania funkcjonujące w gminach województwa świętokrzyskiego.

Wyszczególnienie	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019
Liczba telefonów zaufania działających na terenie gmin	16	18	16	12
W tym liczba telefonów zaufania dostępnych całą dobę:	3	3	3	6
Kwota przekazana na funkcjonowanie telefonu zaufania ze środków gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych	58 363,43 zł	53 169,16 zł	26 162,01 zł	19 489,03 zł

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

W województwa świętokrzyskim w 2019 roku funkcjonowało łącznie 12 telefonów zaufania (o 4 mniej niż w 2018 roku), w tym 6 dostępne całą dobę. Wysokość środków przeznaczonych na ich funkcjonowanie była o 25,5% mniejsza i wyniosła 19 489,03 zł.

3.5. Podmioty reintegracji społeczno-zawodowej wsparciem dla osób z problemem alkoholowym

Ważnym elementem wsparcia i pomocy m.in. dla osób z problemem uzależnienia od alkoholu są podmioty reintegracji społeczno-zawodowej takie jak: Centra Integracji Społecznej (CIS) oraz Kluby Integracji Społecznej (KIS).

Tabela 10. Centra Integracji Społecznej.

Wyszczególnienie	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019
Łączna wysokość środków finansowych przeznaczonych w ramach gminnego programu profilaktyki na zajęcia reintegracji zawodowej i społecznej prowadzonej w CIS (w zł)	903 700,00 zł	924 999,00	922 524,00 zł	888 288,00 zł

Liczba osób uzależnionych od alkoholu po zakończeniu leczenia odwykowego objęta wsparciem CIS	30	64	149	126
Liczba osób uzależnionych od alkoholu po zakończeniu leczenia odwykowego, które zakończyły realizację indywidualnego programu zatrudnienia socjalnego w CIS	6	28	87	73

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

Centrum Integracji Społecznej adresuje swoje działania do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, przy czym grupa tych osób nie jest ściśle określona w przepisach ustawy o zatrudnieniu socjalnym. W 2019 roku łączna wysokość środków finansowych przeznaczonych w ramach gminnych programów profilaktyki na realizację zajęć reintegracji zawodowej i społecznej prowadzonej w CIS wyniosła 888 288,00 zł. Wysokość środków przeznaczona na finansowanie placówek była mniejsza o 3,7% w stosunku do roku 2018.

Liczba uczestników zajęć reintegracji społecznej i zawodowej prowadzonych w CIS w 2019 roku zmagających się z problemem uzależnienia od alkoholu wyniosła – 126 osób, mniej o 15,4% w odniesieniu do roku poprzedzającego monitoring.

73 osoby uzależnione od alkoholu po zakończeniu leczenia odwykowego w 2019 roku, zakończyły realizację indywidualnego programu zatrudnienia socjalnego w CIS. W tym przypadku odnotowano 16,1% spadek liczby osób uzależnionych od alkoholu, które ukończyły program.

Tabela 11. Kluby Integracji Społecznej.

Wyszczególnienie	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019
Liczba osób uzależnionych od alkoholu uczestniczących w zajęciach prowadzonych przez KIS	96	72	74	30

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

Klub Integracji Społecznej to jednostka, której celem jest udzielenie pomocy osobom indywidualnym oraz ich rodzinom w odbudowaniu i podtrzymywaniu umiejętności uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej, w powrocie do pełnienia ról społecznych oraz w podniesieniu kwalifikacji zawodowych, jako wartości na rynku pracy. W 2019 roku liczba osób uzależnionych od alkoholu objętych wsparciem KIS wyniosła 30 osób, o 59,9% mniej w odniesieniu do 2018 roku.

3.6. Profilaktyka szkolna i środowiskowa

Zadania realizowane w ramach gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych obejmują programy profilaktyczne prowadzone z obszaru:

- profilaktyki uniwersalnej – ukierunkowaną na całe populacje,
- profilaktyki selektywnej – ukierunkowaną na jednostki i grupy zwiększonego ryzyka,
- profilaktyki wskazującej – ukierunkowaną na jednostki (grupy) wysokiego ryzyka oraz rehabilitację.

Tabela 12. Rekomendowane programy profilaktyczne.

Wyszczególnienie	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019
Liczba gmin, w których prowadzone były programy profilaktyczne rekomendowane przez KBPN, ORE i PARPA	24	33	43	33
Liczba młodzieży uczestniczącej w rekomendowanych programach profilaktycznych	6 852	7 379	9 322	6 989
Liczba nauczycieli uczestniczących w rekomendowanych programach profilaktycznych	514	624	1 175	459
Liczba rodziców uczestniczących w rekomendowanych programach profilaktycznych	2 190	1 954	1 428	1 143
Wysokość środków finansowych przeznaczonych z budżetów gmin na realizację rekomendowanych programach profilaktycznych (w zł)	146 746,71 zł	189 664,67 zł	238 380,55 zł	154 555,53 zł

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

W 2019 roku liczba gmin, w których prowadzone były programy profilaktyczne rekomendowane przez Krajowe Biuro do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii (KBPN), Ośrodek Rozwoju Edukacji (ORE) i Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (PARPA) wyniosła 33 – spadek o 10 w odniesieniu do roku 2018.

W rekomendowanych programach profilaktycznych w 2019 roku uczestniczyło 6 989 młodzieży, tj. o 25% mniej niż w roku 2018. Zmniejszyła się liczba nauczycieli uczestniczących w tych programach o 60,9% do 459. Liczba rodziców uczestniczących w rekomendowanych programach profilaktycznych w 2019 roku wynosiła 1 143 i była o 20% mniejsza w odniesieniu do 2018 roku.

Wysokość środków finansowych przeznaczonych z budżetów gmin na realizację ww. programów wyniosła 154 555,53 zł i w stosunku do 2018 roku zmniejszyła się o 35,2%. Szczegóły prezentuje tabela 32.

Tabela 13. Inne (niż rekomendowane) programy profilaktyczne.

Wyszczególnienie	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019
Liczba gmin, w których prowadzone były inne (niż rekomendowane) programy profilaktyczne	56	50	42	48
Liczba młodzieży uczestniczącej w innych programach profilaktycznych	42 017	24 499	22 333	20 530
Liczba nauczycieli uczestniczących w innych programach profilaktycznych	1 411	1 107	1 129	1 372
Liczba rodziców uczestniczących w innych programach profilaktycznych	4 043	1 994	2 286	1 434
Wysokość środków finansowych przeznaczonych z budżetów gmin na realizację innych programów profilaktycznych (w zł)	906 570,12 zł	894 310,63 zł	913 574,03 zł	568 727,40 zł

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

Na terenie gmin prowadzone były również inne niż rekomendowane programy profilaktyczne. W 2019 roku takie programy prowadzone były przez 48 gmin, o 6 programów więcej w stosunku do 2018 roku.

Łączna liczba młodzieży uczestnicząca w tego typu programach wyniosła 20 530 osoby o 8,1% mniej w stosunku do roku 2018. Liczba nauczycieli uczestniczących w innych programach profilaktycznych w 2019 roku wyniosła 1 372 i była mniejsza o 21,5%, zmniejszyła się również liczba rodziców uczestniczących w ww. programach o 37,3% i wyniosła 1 434.

Wysokość środków finansowych przeznaczonych z budżetów gmin na realizację innych programów profilaktycznych w 2019 roku wyniosła 568 727,40 zł – spadek o 37,8%.

Tabela 14. Formy działań profilaktycznych podejmowanych w województwie świętokrzyskim.

Lp.	Wyszczególnienie	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019
1	Liczba gmin, w których prowadzone były jednorazowe prelekcje, pogadanki	66	68	61	66
1.1	Liczba ich uczestników	33 902	37 483	24 104	24 731
1.2	Wysokość środków przeznaczonych w ramach GPPiRPA na jednorazowe prelekcje, pogadanki	391 742,78 zł	173 296,64 zł	157 316,16 zł	210 057,37 zł
2	Liczba gmin, w których prowadzono spektakle profilaktyczne	71	66	61	63
2.1	Liczba ich uczestników	27 619	22 285	23 055	19 166

2.2	Wysokość środków przeznaczonych w ramach GPPiRPA na spektakle profilaktyczne	193 952,47 zł	193 418,14 zł	173 969,85 zł	198 894,66 zł
3	Liczba gmin, w których odbywały się festyny i inne imprezy plenerowe (poza sportowymi)	67	70	71	63
3.1	Liczba ich uczestników	51 426	64 774	58 160	42 979
3.2	Wysokość środków przeznaczonych w ramach GPPiRPA na festyny i inne imprezy plenerowe	774 668,82 zł	592 427,12 zł	771 626,29 zł	657 658,93 zł
4	Liczba gmin, w których odbywały się imprezy sportowe	55	53	50	51
4.1	Liczba ich uczestników	22 263	26 542	20 698	21 918
4.2	Wysokość środków przeznaczonych w ramach GPPiRPA na imprezy sportowe	289 688,97 zł	388 924,06 zł	304 601,10 zł	405 378,52 zł
5	Liczba gmin, w których odbywały się konkursy	56	64	58	54
5.1	Liczba ich uczestników	10 649	11 040	11 292	9 811
5.2	Wysokość środków przeznaczonych w ramach GPPiRPA na konkursy	104 256,43 zł	177 775,46 zł	182 669,17 zł	200 512,21 zł
6	Liczba gmin, w których prowadzono szkolenia/ warsztaty dla nauczycieli/ wychowawców	17	22	25	18
6.1	Liczba ich uczestników	1 012	1 066	1 026	779
6.2	Wysokość środków przeznaczonych w ramach GPPiRPA na szkolenia/ warsztaty dla nauczycieli/ wychowawców	32 070,00 zł	48 522,53 zł	44 936,00 zł	20 304,50 zł

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

W 2019 roku gminy prowadziły również inne działania profilaktyczne skierowane do osób z problemem alkoholowym i ich rodzin.

Najczęstszą formą takich działań były jednorazowe prelekcje, pogadanki o tematyce przeciwdziałania uzależnieniom, które zorganizowało 66 gmin, liczba uczestniczących w tego typu przedsięwzięciach wyniosła 24 731 osób.

W festynach i innych imprezach plenerowych (poza sportowymi) uczestniczyło 42 979 osób. Tego typu wydarzenia organizowało 63 gminy z województwa świętokrzyskiego. Natomiast w imprezach sportowych udział wzięło łącznie 21 918 osób, organizowanych w 51 gminach.

Spektakle profilaktyczne organizowało 63 gmin, łącznie wzięło w nich udział 19 166 osób. W konkursach udział wzięło 9 811 osób, tego typu inicjatywy wykazało 54 gmin z województwa świętokrzyskiego.

18 gmin realizowało programy dla nauczycieli/wychowawców, w których łączna liczba uczestników wyniosła 779 osób, tego typu inicjatywa cieszyła się najmniejszą popularnością zarówno w przypadku liczby uczestników jak i wśród gmin odpowiedzialnych za organizację działań profilaktycznych. Szczegóły prezentuje tabela nr 14.

Tabela 15. Inne działania profilaktyczne skierowane do dzieci i młodzieży.

Lp.	Wyszczególnienie	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019
1	Kolonie i obozy z programem zajęć socjoterapeutycznych dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym – liczba uczestników	582	364	278	390
1.1	Wysokość środków finansowych przeznaczonych z budżetów gmin na realizację w/w zadania	259 024,11 zł	153 852,00 zł	137 685,00 zł	223 944,00 zł
2	Kolonie i obozy z programem zajęć profilaktycznych – liczba uczestników	4 309	4 664	4 116	3 369
2.1	Wysokość środków finansowych przeznaczonych z budżetów gmin na realizację w/w zadania	1 277 332,34 zł	1 541 194,34 zł	1 272 724,50 zł	1 134 523,92 zł

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

Szczególną grupę odbiorców wszelkich działań profilaktycznych oferowanych przez samorządy gminne stanowią dzieci i młodzież z rodzin z problemem alkoholowym.

W 2019 roku z kolonii i obozów z programem zajęć socjoterapeutycznych dla dzieci z rodzin dotkniętych alkoholizmem najbliższych skorzystało 390 uczestników (278 w 2018 roku – wzrost o 40,3%). Wysokość środków finansowych przeznaczonych z budżetów gmin na organizację omawianych kolonii i obozów wzrosła o 62,7% i wyniosła 223 944,00 zł.

W przypadku organizacji kolonii i obozów z programem zajęć profilaktycznych, udział w tego typu formach wsparcia udział wzięło 3 369 osób, o 18,2% mniej w odniesieniu do roku 2018. Wysokość środków finansowych przeznaczonych z budżetów gmin na tego rodzaju działania profilaktyczne wyniosła 1 134 523,92 zł (tabela 15).

3.7. Nietrzeźwość w miejscach publicznych

Definicję stanu nietrzeźwości określa art. 115 § 16 Kodeksu karnego. Zgodnie z tym przepisem zachodzi on, gdy:

- Zawartość alkoholu we krwi przekracza 0,5 promila albo prowadzi do stężenia przekraczającego tę wartość;
- Zawartość alkoholu w 1 dm³ wydychanego powietrza przekracza 0,25 mg albo prowadzi do stężenia przekraczającego tę wartość⁵.

Tabela 16. Działania gmin w zakresie nietrzeźwości w miejscach publicznych.

Wyszczególnienie	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019
Liczba nietrzeźwych osób poniżej 18 roku życia zatrzymanych w policyjnych izbach dziecka lub dowiezionych do domów rodzinnych	113	221	103	65
Liczba zatrzymań osób nietrzeźwych w celu wytrzeźwienia w pomieszczeniach policyjnych	4 534	5 040	5 088	3 692
Liczba osób nietrzeźwych przewiezionych do izby wytrzeźwień w innej gminie	248	175	241	132

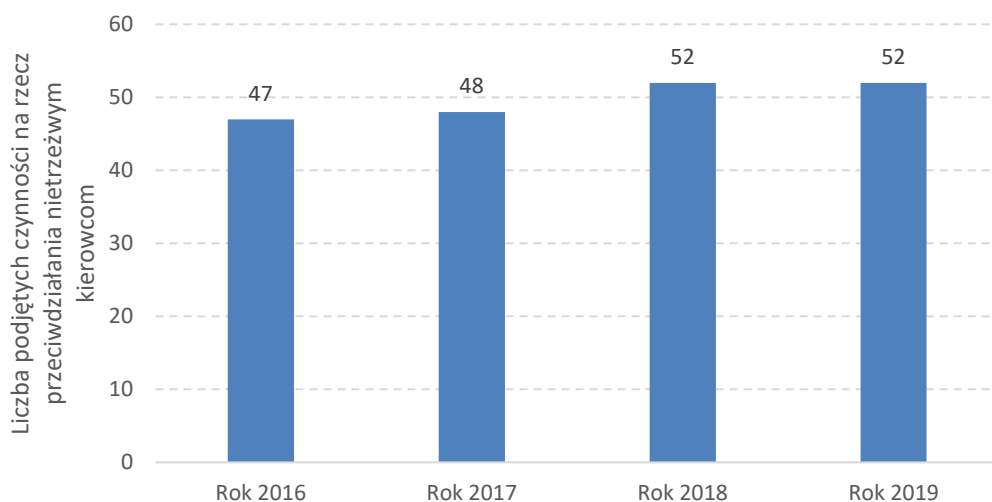
Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

W 2019 roku na terenie województwa świętokrzyskiego zatrzymano 65 osób poniżej 18 roku życia, będących pod wpływem alkoholu i umieszczono je w policyjnych izbach dziecka lub odwieziono do domów rodzinnych – mniej o 36,9% w odniesieniu do roku 2018.

Liczba zatrzymań osób nietrzeźwych w celu wytrzeźwienia w pomieszczeniach policyjnych wyniosła 3 692 zatrzymań, odnotowano 27,4% spadek.

Natomiast liczba osób nietrzeźwych przewiezionych do izby wytrzeźwień w innej gminie wyniosła 132 osób i była mniejsza o 45,2% w stosunku do 2018 roku. Szczegółowe dane zawiera tabela 16.

⁵ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny, t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1444.

Wykres 16. Działania gmin na rzecz przeciwdziałania nietrzeźwości kierowców.

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

Samorządy gminne angażują się w działania na rzecz przeciwdziałania nietrzeźwości kierowców. Liczba gmin, które prowadziły akcje tego typu w 2019 roku wyniosła 52 tak jak w 2018 roku (wykres 17).

Najważniejsze formy podejmowanych działań na rzecz przeciwdziałania nietrzeźwości kierowców realizowane w 2019 roku to:

- Policja informowała gminną komisję rozwiązywania problemów alkoholowych o powtarzających się przypadkach kierowania pojazdami przez nietrzeźwych kierowców;
- prowadzono program (korekcyjny) dla kierowców zatrzymanych za jazdę w stanie nietrzeźwości;
- włączano do programów szkolenia kandydatów na kierowców problematyki alkoholowej szczególnie w postaci specjalnych programów o charakterze profilaktyczno–edukacyjnym;
- prowadzono edukację społeczną na temat bezpieczeństwa na drogach (poprzez wydawanie ulotek, plakatów, udział w kampaniach lokalnych na rzecz bezpieczeństwa na drogach);
- współpracowano z Policją w ramach policyjnych akcji (np. Akcja Trzeźwy poranek, Akcja Znicz itp.)⁶.

⁶ PARPA-G1 - Sprawozdanie z działalności samorządów lokalnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w 2019 r.

3.8. Edukacja publiczna oraz współpraca z innymi samorządami

Prowadzenie i wspieranie edukacji publicznej w zakresie problemów alkoholowych należy do zadań nałożonych na gminy w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Edukacja publiczna w tym zakresie prowadzona przez samorządy gminne ma na celu zwiększenie podstawowej wiedzy o działaniach napojów alkoholowych i popularyzowanie wiedzy na temat szkód wynikających z picia alkoholu dla życia rodzinnego oraz społecznego.

Tabela 17. Działania gmin w zakresie edukacji publicznej dotyczącej profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Wyszczególnienie	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019
Liczba gmin, które prowadziły działania z zakresu edukacji publicznej	68	67	60	62
Wysokość środków finansowych przeznaczonych z budżetów gmin, w ramach GPPiRPA na działania z zakresu edukacji publicznej	445 266,35 zł	467 550,89 zł	426 815,60 zł	279 536,36 zł

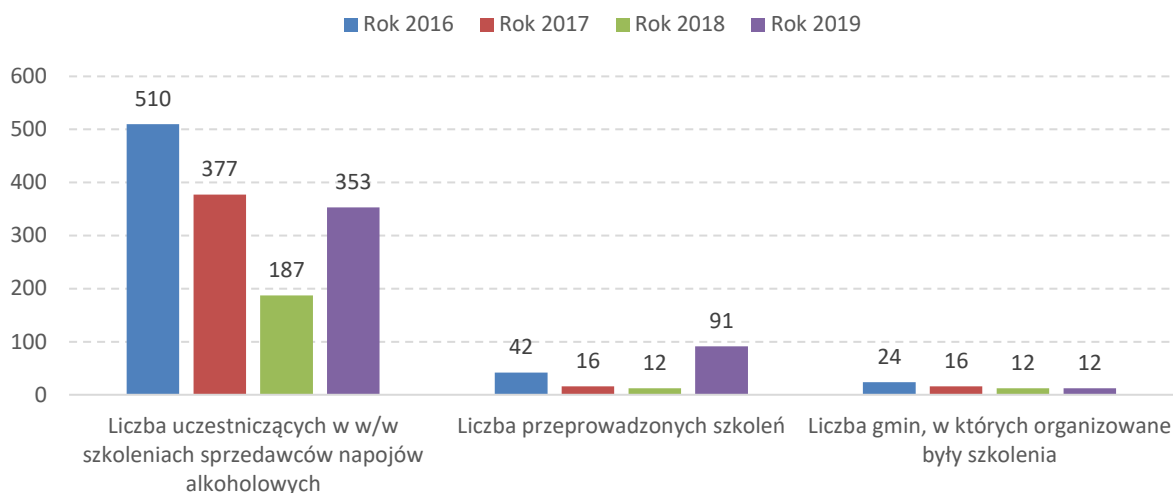
Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

W 2019 roku 62 gminy prowadziły działania z zakresu edukacji publicznej – o 6 mniej niż w 2016 roku, kiedy działania tego typu realizowane były przez 68 samorządów gminnych (tabela 16).

Wysokość środków finansowych przeznaczonych z budżetów gmin na ten cel, w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych na działania z zakresu edukacji publicznej w 2019 roku wynosiła 279 536,36 zł i była mniejsza o 37,2% w stosunku do 2016 roku.

Najważniejsze formy podejmowanych działań edukacyjnych realizowane w 2019 roku to:

- lokalne kampanie telewizyjne;
- lokalne kampanie radiowe;
- lokalne kampanie prasowe;
- plakaty i ulotki;
- wydawanie czasopism, biuletynów, książek;
- prowadzenie strony internetowej;
- festyny, imprezy profilaktyczne;
- aktywny współdziałanie w ogólnopolskich/regionalnych kampaniach społecznych – organizowanie debat, współpraca z mediami.

Wykres 17. Szkolenia dla właścicieli punktów oraz dla sprzedawców napojów alkoholowych.

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

Gminy realizując ustawę o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi winni organizować szkolenia dla właścicieli punktów ze sprzedażą alkoholu oraz dla sprzedawców napojów alkoholowych.

W 2019 roku w 12 gminach organizowane były szkolenia dla właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych i dla sprzedawców. W odniesieniu do lat poprzednich coraz mniej gmin podejmuje się organizacji tego typu szkoleń.

Liczba przeprowadzonych szkoleń w roku monitoringu wynosiła 91, w tym przypadku odnotowano wzrost liczby szkoleń w odniesieniu do lat poprzednich.

Wzrost liczby przeprowadzonych szkoleń dla właścicieli punktów oraz dla sprzedawców napojów alkoholowych w konsekwencji przełożył się na zwiększenie liczby uczestników tego typu działań o 88,8% (wykres 17).

W ramach realizacji gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych gminy mogą podjąć wspólne działania na rzecz przeciwdziałania i profilaktyki problemów alkoholowych wraz z innymi gminami, samorządem powiatowym, samorządem województwa, organizacjami pozarządowymi, kościołami i związkami wyznaniowymi oraz stowarzyszeniami/klubami abstynenckimi.

Tabela 18. Współpraca między gminami w ramach realizacji gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Wyszczególnienie	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019
Liczba gmin, które współpracowały z innymi gminami w ramach realizacji GPPiRPA	28	26	32	30

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

30 gmin współpracowało z innymi samorządami gminnymi w ramach realizacji gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w 2019 roku, o dwie mniej w odniesieniu do 2018 roku (tabela 18).

Najważniejsze obszary współpracy realizowane w 2019 roku między gminami a innymi samorządami gminnymi w ramach realizacji gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych:

- leczenie uzależnienia od alkoholu;
- profilaktyka szkolna i środowiskowa;
- pomoc dorosłym członkom rodzin z problemem alkoholowym;
- pomoc dzieciom z rodzin z problemem alkoholowym;
- przeciwdziałanie przemocy w rodzinie;
- edukacja publiczna (kampanie społeczne, wydawnictwa);
- badania naukowe, sondaże i analizy;
- szkolenia i konferencje.

Tabela 19. Współpraca między gminami a samorządem powiatu w ramach realizacji gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Wyszczególnienie	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019
Liczba gmin, które współpracowały z samorządem powiatu w ramach realizacji GPPiRPA	44	44	37	40

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

Na terenie województwa świętokrzyskiego w 2019 roku 40 gmin współpracowało w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych z samorządami powiatowymi o 3 więcej w stosunku do 2018 roku.

Najważniejsze obszary współpracy realizowane w 2019 roku między gminami a samorządem powiatu w ramach realizacji gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych to:

- leczenie uzależnienia od alkoholu;
- profilaktyka szkolna i środowiskowa;
- pomoc dorosłym członkom rodzin z problemem alkoholowym;
- pomoc dzieciom z rodzin z problemem alkoholowym;
- przeciwdziałanie przemocy w rodzinie;
- edukacja publiczna (kampanie społeczne, wydawnictwa);
- badania naukowe, sondaże i analizy;
- szkolenia i konferencje.

Tabela 20. Współpraca między gminami a organizacjami pozarządowymi oraz kościołami i związkami wyznaniowymi w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Wyszczególnienie	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019
Liczba gmin, które współpracowały z organizacjami pozarządowymi oraz kościołami i związkami wyznaniowymi w ramach realizacji GPPiRPA	52	49	41	44

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

W ramach realizacji gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w 2019 roku 44 samorzady gminne podjęły współpracę z organizacjami pozarządowymi oraz kościołami i związkami wyznaniowymi (o 3 więcej niż w roku 2018).

Odnotowano następujące rodzaje współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz kościołami i związkami wyznaniowymi w ramach realizacji gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w 2019 roku:

- zlecenie do realizacji zadań;
- wymiana informacji, konsultacje, inicjowanie działań;
- organizacja wspólnych przedsięwzięć;
- tworzenie wspólnych zespołów problemowych.

Obszar współpracy gmin z organizacjami pozarządowymi oraz kościołami i związkami wyznaniowymi:

- leczenie uzależnienia od alkoholu;
- profilaktyka szkolna i środowiskowa;
- pomoc dorosłym członkom rodzin z problemem alkoholowym;
- pomoc dzieciom z rodzin z problemem alkoholowym;
- przeciwdziałanie przemocy w rodzinie;
- edukacja publiczna (kampanie społeczne, wydawnictwa);
- badania naukowe, sondaże i analizy;
- szkolenia i konferencje.

Tabela 21. Współpraca między gminami a stowarzyszeniami/klubami abstynenckimi w ramach realizacji gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Wyszczególnienie	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019
Liczba gmin, które współpracowały ze stowarzyszeniami/klubami abstynenckimi w ramach realizacji GPPiRPA	32	80	26	29

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

Gminy w ramach realizacji gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych mają możliwość podjęcia współpracy ze stowarzyszeniami/klubami abstyntenckimi. W 2019 roku w województwie świętokrzyskim tego typu współpracę podjęło 29 samorządów gminnych tj. o 3 więcej niż w 2018 roku (tabela 21).

W 2019 roku odnotowano następujące rodzaje współpracy ze stowarzyszeniami/klubami abstyntenckimi w ramach realizacji gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych:

- zlecenie do realizacji zadań;
- wymiana informacji, konsultacje, inicjowanie działań;
- organizacja wspólnych przedsięwzięć;
- tworzenie wspólnych zespołów problemowych.

Obszar współpracy samorządów gminnych ze stowarzyszeniami/klubami abstyntenckimi:

- leczenie uzależnienia od alkoholu;
- profilaktyka szkolna i środowiskowa;
- pomoc dorosłym członkom rodzin z problemem alkoholowym;
- pomoc dzieciom z rodzin z problemem alkoholowym;
- przeciwdziałanie przemocy w rodzinie;
- edukacja publiczna (kampanie społeczne, wydawnictwa);
- badania naukowe, sondaże i analizy;
- szkolenia i konferencje.

Tabela 22. Badania naukowe, diagnozy i sondaże z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych zrealizowane na terenie gmin województwa świętokrzyskiego.

Wyszczególnienie	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019
Liczba gmin, które prowadziły/zlecały badania naukowe, sondaże opinii, diagnozy lub ekspertyzy z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych	8	8	14	24
Wysokość nakładów finansowych przeznaczonych w ramach GPPiRPA na przeprowadzenie badań, sondaży itp. (w zł)	64 135,77 zł	20 599,00 zł	33 190,00 zł	83 966,00 zł

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

W 2019 roku 24 samorządów gminnych prowadziło badania naukowe, diagnozy i sondaże z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych – 10 więcej niż w 2018 roku.

Wysokość nakładów finansowych przeznaczonych w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych na przeprowadzenie badań, sondaży itp. w 2019 roku wyniosła 83 966,00 zł i zwiększyła się o 1,5 razy w stosunku do 2018 roku (tabela 22).

Badania naukowe, diagnozy i sondaże z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych realizowane w 2019 roku:

- diagnoza stanu problemów alkoholowych w gminie – obejmująca różne aspekty problemów;
- diagnoza problemów alkoholowych wśród młodzieży szkolnej;
- badania dotyczące rozmiarów i wzorów konsumpcji napojów alkoholowych wśród osób dorosłych;
- badania dotyczące postaw i opinii społecznej nt. problemów alkoholowych;
- badania dotyczące przemocy w rodzinie.

3.9. Finansowanie poszczególnych zadań w ramach gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych

W poniższym podrozdziale wyszczególnione zostało finansowanie poszczególnych zadań w ramach gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, będące swego rodzaju zakończeniem rozdziału trzeciego opracowanego na podstawie danych statystycznych PARPA-G1.

Tabela 23. Finansowanie poszczególnych zadań w ramach gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych

Lp.	Wyszczególnienie	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019
1	funkcjonowanie gminnych komisji	2 374 334,96 zł	2 484 786,40 zł	2 509 937,60 zł
2	działalność placówek opiekuńczych (z programem wychowawczym)	1 690 582,38 zł	1 624 574,50 zł	1 646 923,39 zł
3	dofinansowanie pozalekcyjnych zajęć sportowych	1 578 508,29 zł	1 393 126,88 zł	1 285 789,44 zł
4	funkcjonowanie punktów konsultacyjnych dla osób z problemem alkoholowym i ich rodzin	1 153 061,56 zł	1 095 234,90 zł	1 184 210,58 zł
5	zajęcia reintegracji zawodowej i społecznej prowadzone w CIS	924 999,00 zł	922 524,00 zł	888 288,00 zł
6	działalność placówek specjalistycznych (z programem socjoterapeutycznym)	667 271,84 zł	782 974,45 zł	793 505,34 zł
7	finansowanie grup samopomocowych (AA, kluby i	449 478,21 zł	453 259,33 zł	673 021,89 zł

	stowarzyszenia abstynenckie, DDA, Al-Anon, Al-Ateen)*			
8	na realizację innych niż rekomendowane programy profilaktyczne	894 310,63 zł	913 574,03 zł	568 727,40 zł
9	działania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie	479 540,17 zł	519 867,31 zł	490 454,30 zł
10	działania z zakresu edukacji publicznej	467 550,89 zł	426 815,60 zł	426 815,60 zł
11	przeprowadzenie badań, sondaży, diagnoz, ekspertyz, itp.	20 599,00 zł	33 190,00 zł	426 815,60 zł
12	kolonie i obozy z programem zajęć socjoterapeutycznych dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym	153 852,00 zł	137 685,00 zł	223 944,00 zł
13	kolonie i obozy z programem zajęć profilaktycznych dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym	1 541 194,34 zł	1 272 724,50 zł	223 944,00 zł
14	realizacja rekomendowanych programów profilaktycznych	189 664,67 zł	238 380,55 zł	154 555,53 zł
15	działalność miejsc pracy podwórkowej	138 401,26 zł	185 811,06 zł	126 491,60 zł
16	szkolenia członków gminnych komisji	109 391,12 zł	78 015,73 zł	109 711,51 zł
17	działania z zakresu dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych	220 351,08 zł	155 798,26 zł	109 453,63 zł
18	inne szkolenia realizowane w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych	52 676,91 zł	27 114,61 zł	31 840,46 zł
19	na działalność telefonów zaufania ze środków gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych	53 169,16 zł	26 162,01 zł	19 489,03 zł
20	Kluby Integracji Społecznej	brak danych	2 932,34 zł	3 840,00 zł
21	izb(y) wytrzeźwień	7 000,00 zł	b.d.	3 000,00 zł
	SUMA	13 165 937,47 zł	12 774 551,46 zł	11 900 758,90 zł

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

W 2019 roku w województwie świętokrzyskim na finansowanie zadań w ramach gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych przeznaczono w sumie 11 900 758,90; w roku 2018 na tożsame cele wydatkowano 12 774 551,46 zł; w 2017 roku koszt realizacji przedmiotowych zadań profilaktycznych był największy i wniósł 13 165 937,47 zł.

W związku z powyższym rok 2019, był rokiem w którym odnotowano najmniejszą kwotę przeznaczoną na finansowanie poszczególnych zadań w ramach gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Najwięcej środków finansowych przeznaczonych zostało w ramach gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych na funkcjonowanie gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych. Na ten cel w 2019 roku przeznaczona została kwota 2 509 937,60 zł – wyższa o 1% niż w roku 2018 (2 484 786,40 zł) i wyższa o 5,7% w odniesieniu do 2017 roku (2 374 334,96 zł).

Następnie wysoki środki zostały przeznaczone na działalność placówek opiekuńczych (z programem wychowawczym). Wolumen środków finansowych przeznaczonych na ten cel w 2019 roku wyniósł 1 646 923,39 zł – o 1,4% więcej niż w 2018 roku (1 624 574,50 zł), mniej o 2,6% w odniesieniu do 2017 roku (1 690 582,38 zł).

Samorządy gminne na dofinansowanie pozalekcyjnych zajęć sportowych w 2019 roku przekazały równie wysoką kwotę w wysokości: 1 285 789,44 zł, o 7,7% mniejszą w odniesieniu do 2018 roku (1 393 126,88 zł).

W 2019 roku na funkcjonowanie punktów konsultacyjnych dla osób z problemem alkoholowym i ich rodzin przeznaczono 1 184 210,58 zł; w roku 2018 na ten cel przeznaczono 1 095 234,90 zł, o 8,1% więcej.

4. Naruszenie prawa przez osoby będące pod wpływem alkoholu

Nietrzeźwość uczestników ruchu drogowego jest jednym z najistotniejszych czynników zwiększających zagrożenie bezpieczeństwa ruchu drogowego. Alkohol jest używką, która w sposób jednoznaczny wpływa negatywnie na cechy psychomotoryczne człowieka, powodując zmiany w postrzeganiu, ocenie zjawisk, sposobie i szybkości reagowania na bodźce, a tym samym przejściowo ograniczając zdolność do precyzyjnej obsługi maszyn i urządzeń mechanicznych. Odnosi się to także do czynności kierowania pojazdami.

Przepisy prawne obowiązujące w Polsce nie wymagają absolutnej trzeźwości od kierujących pojazdami – stan po spożyciu alkoholu do 0,19 promila nie powoduje konsekwencji karnych. Kodeks wykroczeń i Kodeks karny określają dwie progowe ilości alkoholu w organizmie, nazywane:

- 1) Stan po użyciu alkoholu (dawniej – stanem wskazującym na użycie alkoholu) zachodzi, gdy zawartość alkoholu w organizmie wynosi lub prowadzi do: stężenia we krwi od 0,2‰ do 0,5‰ alkoholu albo obecności w wydychanym powietrzu od 0,1 mg do 0,25 mg alkoholu w 1 dm³.

Prowadzenie pojazdu w stanie po użyciu alkoholu to wykroczenie i grozi za nie:

- kara grzywny w wysokości od 50 zł lub kara aresztu do 14 dni;
- zakaz prowadzenia pojazdów na okres od 6 miesięcy do 3 lat;
- 10 punktów karnych⁷.

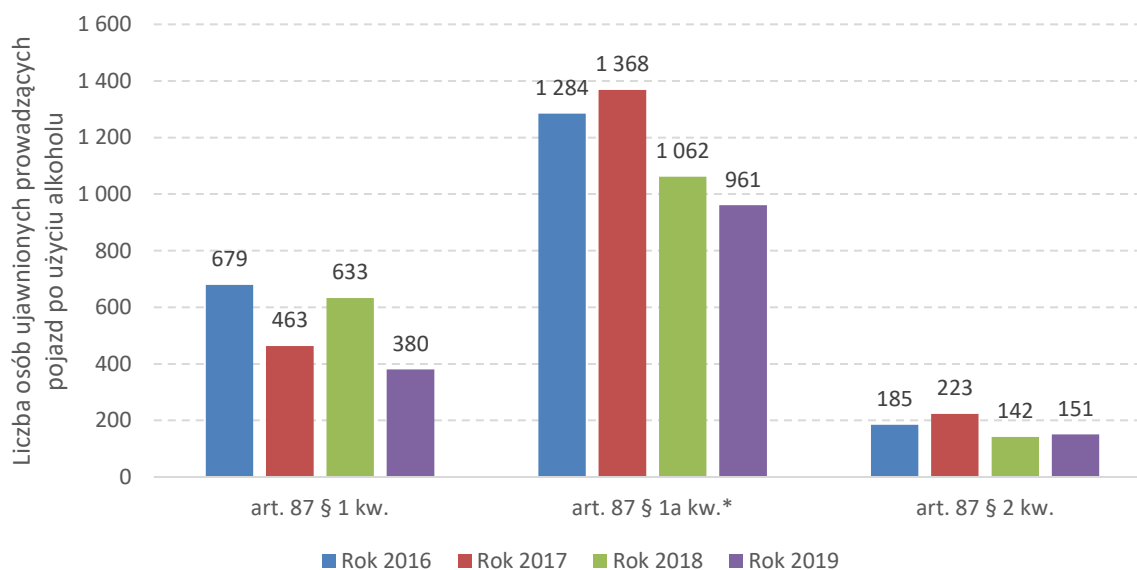
- 2) Stan nietrzeźwości zachodzi, gdy zawartość alkoholu w organizmie wynosi lub prowadzi do: stężenia we krwi powyżej 0,5‰ alkoholu albo obecności w wydychanym powietrzu powyżej 0,25 mg alkoholu w 1 dm³.

Prowadzenie pojazdów w stanie nietrzeźwości to przestępstwo i grozi za nie:

- grzywna wymierzona w stawkach dziennych uzależniona od dochodu lub kara ograniczenia wolności lub kara pozbawienia wolności do lat 2;
- zakaz prowadzenia pojazdów (wszelkich lub określonej kategorii) na okres od 3 do 15 lat;
- świadczenie pieniężne na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz pomocy Postpenitencjarnej w wysokości od 5000 zł do 60 000 zł;
- 10 punktów karnych⁸.

⁷ Ustawa Kodeks wykroczeń z dnia 20 maja 1971 r., t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 821.

⁸ Ustawa Kodeks karny z dnia 6 czerwca 1997 r., t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1444.

Wykres 18. Liczba osób ujawnionych prowadzących pojazd po użyciu alkoholu (0,2‰ - 0,5‰).

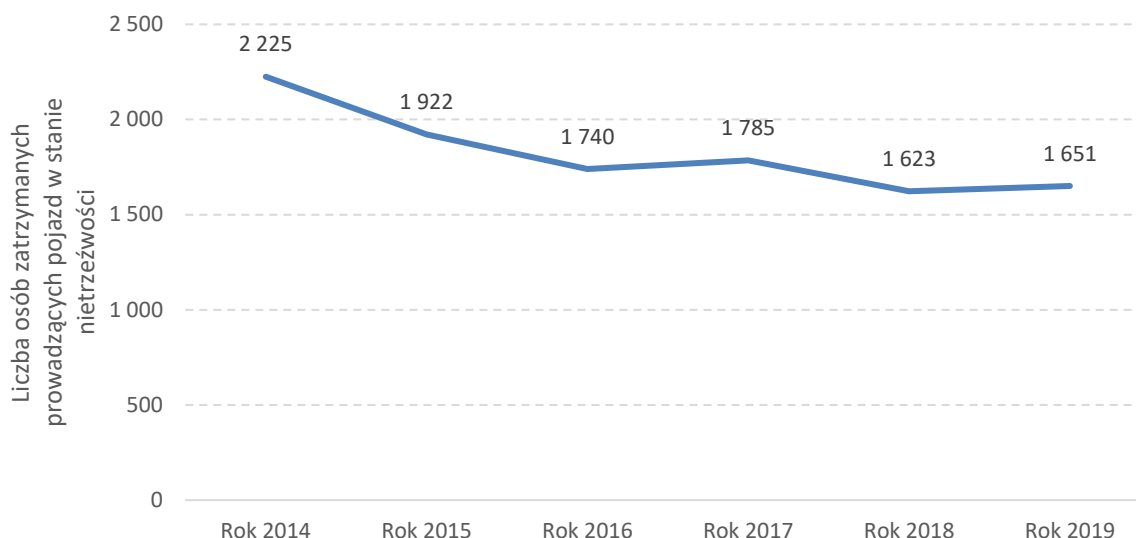
Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z KWP w Kielcach.

Świętokrzyska Policja w 2019 roku ujawniła 380 osób, które prowadziły pojazd mechaniczny po użyciu alkoholu, tym samym łamiąc art. 87 § 1 Kodeksu wykroczeń. Liczba osób prowadzących pojazd mając od 0,2‰ do 0,5‰ alkoholu była o 40% mniejsza w odniesieniu do 2018 roku. Rok 2019 był rokiem w którym odnotowano najmniejszą liczbę tego typu wykroczeń.

Naruszenia prawa Kodeksu wykroczeń, o którym mówi art. 87 §1a: „kto, znajdując się w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem podobnie działającego środka, prowadzi na drodze publicznej, w strefie zamieszkania lub w strefie ruchu inny pojazd niż określony w art. 87§1 kw. podlega karze aresztu lub grzywny nie niższej niż 50 zł”. W 2019 roku wykroczeń z art. 87§1a kw. odnotowano w liczbie 961, mniej o 9,5% mniej w stosunku do 2018 roku.

Zapis art. 87 §2 Kodeksu wykroczeń brzmi: „osoba znajdująca się w stanie po użyciu alkoholu lub podobnie działającego środka, prowadzi na drodze publicznej, w strefie zamieszkania lub strefie ruchu inny pojazd niż określony w art. 87 §1 kw., podlega karze aresztu do 14 dni albo karze grzywny”. Z tytułu zapisów art. 87 § 2 kw. objętych zostało 151 osób, prowadzących inny pojazd niż mechaniczny mając od 0,2‰ do 0,5‰ alkoholu, tj. o 6,3% więcej w stosunku do 2018 roku.

Szczegółowy obraz danych prezentuje powyższy wykres 18.

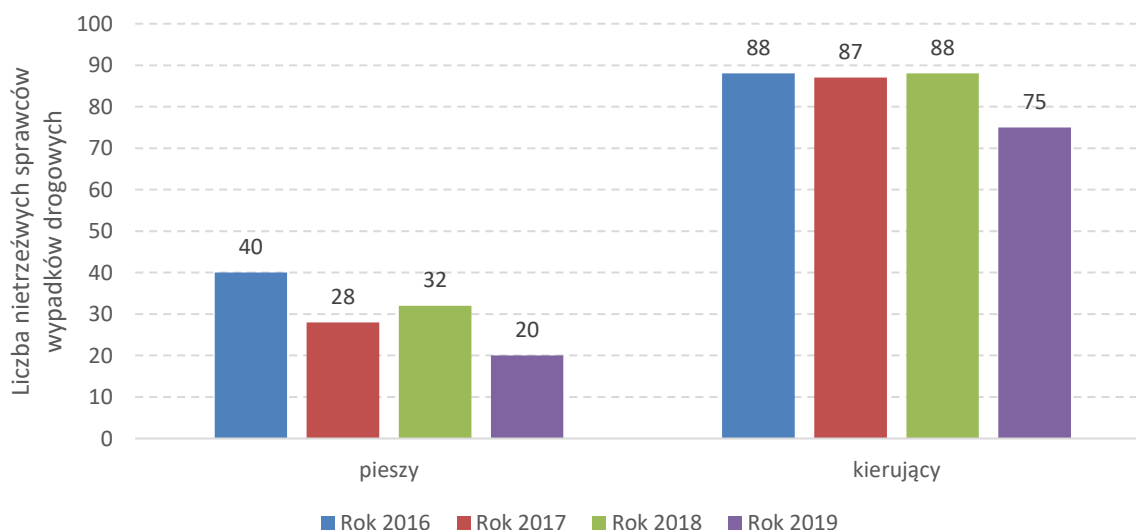

Wykres 19. Liczba osób zatrzymanych prowadzących pojazd w stanie nietrzeźwości.

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z KWP w Kielcach.

Prowadzenie pojazdów pod wpływem alkoholu jest jednym z głównych czynników sprawczych wypadków drogowych. Liczba osób zatrzymanych przez funkcjonariuszy świętokrzyskiej Policji, którzy w 2019 roku prowadzili pojazd w stanie nietrzeźwości, łamiąc tym samym art. 178a § 1 kk. wyniosła 1 651.

Na przestrzeni lat 2014-2018 odnotowano spadek liczby osób zatrzymanych prowadzących pojazd w stanie nietrzeźwości, w 2019 roku tendencja ta została zatrzymana i odnotowano 1,7% wzrost liczby osób zatrzymanych prowadzących pojazd w stanie nietrzeźwości.

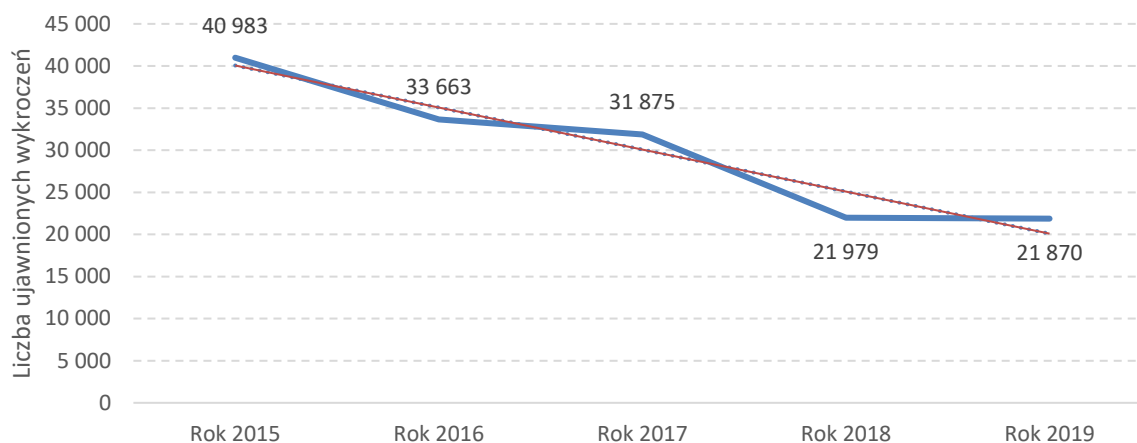

Wykres 20. Liczba wypadków drogowych, których sprawcami były osoby nietrzeźwe, w tym pieszy i kierujący.

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z KWP w Kielcach.

W latach 2016-2019 odnotowano spadek liczby wypadków drogowych, których sprawcami były osoby nietrzeźwe kierujący jak i pieszy. Znacznie częściej sprawcą wypadku jest osoba kierująca pojazdem pod wpływem alkoholu niż piesza osoba nietrzeźwa.

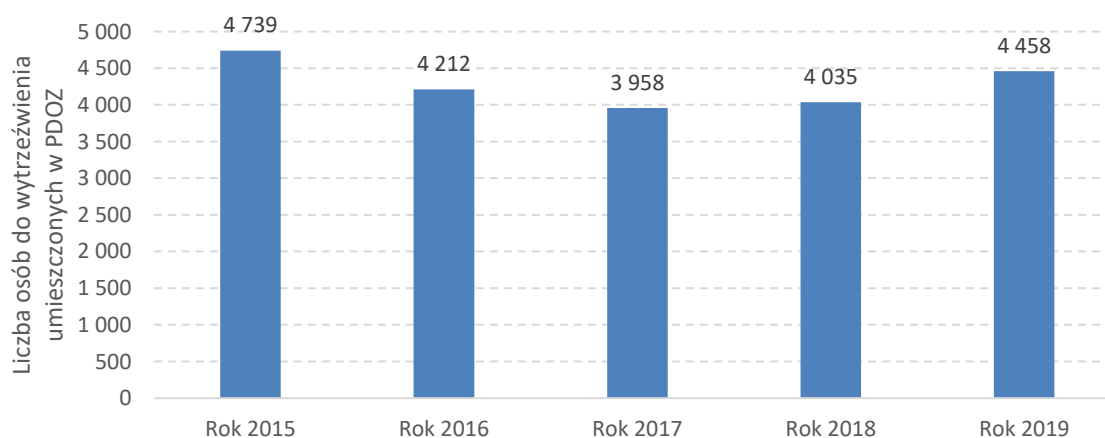
W 2019 roku odnotowano 75 wypadków drogowych których sprawcami byli nietrzeźwi kierowcy, tj. 14,8% mniej niż w roku 2018. W tym samym okresie liczba wypadków drogowych spowodowanych przez pieszych nietrzeźwych, którzy doprowadzili do wypadków wyniosła 20 zdarzeń, tj. 37,5% mniej (wykres 20).

Wykres 21. Liczba ujawnionych wykroczeń z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi w województwie świętokrzyskim.

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z KWP w Kielcach.

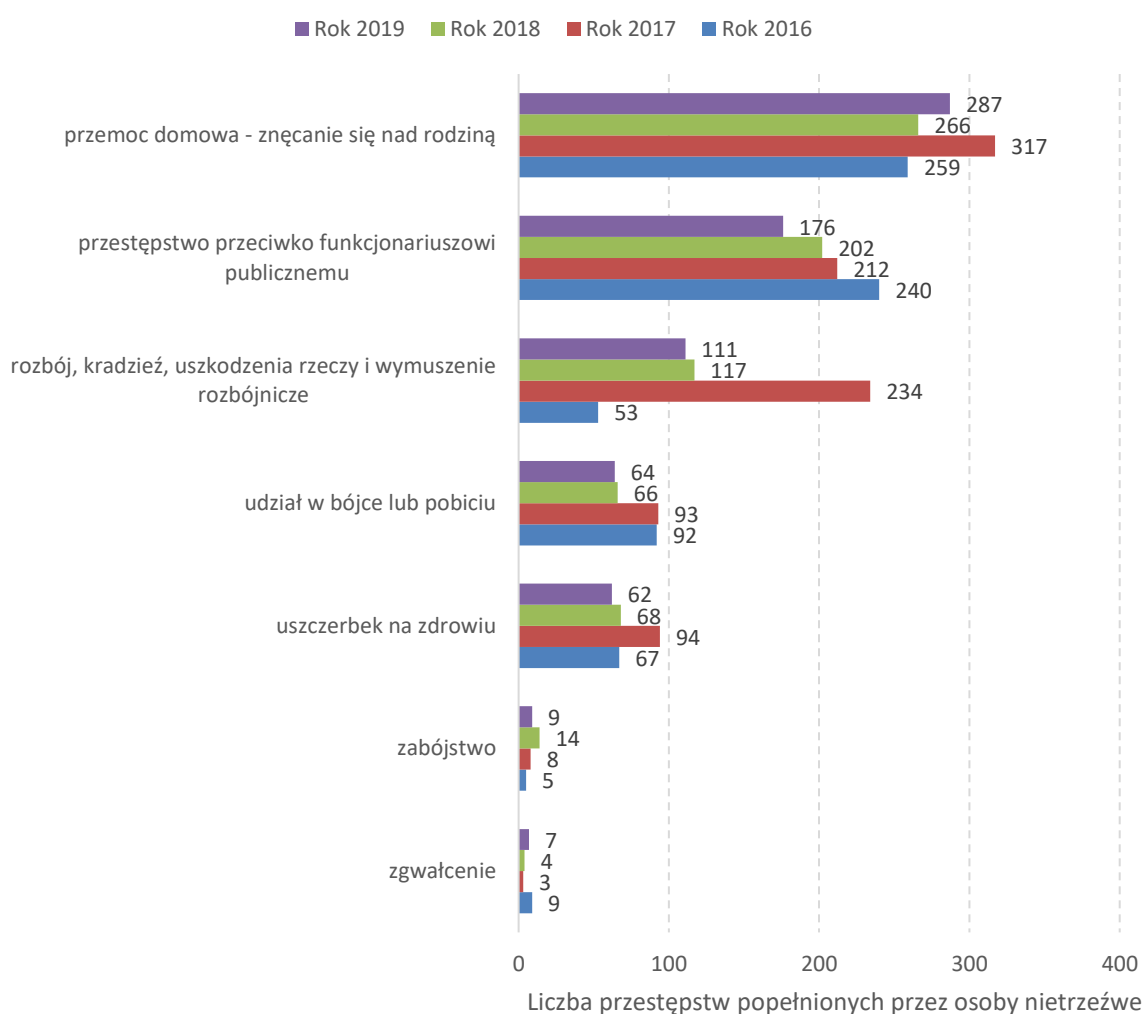
Na przestrzeni lat 2015-2019 odnotowano sukcesywny spadek liczby ujawnionych wykroczeń z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Według statystyk Komendy Wojewódzkiej Policji w Kielcach w 2019 roku ujawniono 21 870 wykroczeń, o 46,6% mniej w odniesieniu do 2015 roku, jednakże o 5,9% więcej w stosunku do roku 2018.

Wykres 22. Liczba osób umieszczonych do wytrzeźwienia w PDOZ.

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z KWP w Kielcach.

Pomieszczenia dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia (PDOZ) to specjalnie wydzielone pomieszczenia w jednostkach organizacyjnych Policji, odpowiednio usytuowane, wyposażone i chronione, w których umieszczane są osoby zatrzymane i doprowadzone w celu wytrzeźwienia. W województwie świętokrzyskim w latach 2015-2017 odnotowano spadek liczby osób umieszczonych w ww. placówkach do wytrzeźwienia. Od 2018 roku liczba nietrzeźwych osób umieszczona w tego typu miejscach wzrosła. W 2019 roku liczba osób umieszczonych do wytrzeźwienia w PDOZ wynosiła 4 458 i zwiększała się o 12,6%, dla porównania w 2017 roku w tego typu pomieszczeniach umieszczono 3 958 osób (wykres 22).

Wykres 23. Katalog przestępstw popełnionych przez osoby nietrzeźwe (wg wybranych kategorii przestępstw).

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z KWP w Kielcach.

Od 2017 roku odnotowano 25,5% spadek liczby przestępstw (ogółem) popełnionych przez osoby nietrzeźwe. Łączna liczba przestępstw z tej kategorii w 2019 roku wynosiła 716, w 2017 roku 961 popełnionych przestępstw.

Najczęstszą formą przestępstwa popełnianego w latach 2016-2019 była przemoc domowa – znęcanie się nad rodziną, gdzie najwyższy poziom tego typu przestępstw odnotowano w 2017 roku (317). Kolejnym równie często popełnianym przestępstwem jest wykroczenie przeciwko funkcjonariuszowi publicznemu, następnie rozbój, kradzież, uszkodzenia rzeczy i wymuszenie rozbójnicze.

Wybrane grupy aktów przestępstw popełnionych przez osoby nietrzeźwe prezentuje wykres 23.

5. Placówki leczenia uzależnienia od alkoholu w województwie świętokrzyskim

Leczenie osób uzależnionych od alkoholu mogą prowadzić tylko podmioty lecznicze wykonujące działalność leczniczą w rodzaju świadczenia stacjonarnego i całodobowego oraz ambulatoryjnego (w tym dziennego). Leczenie uzależnienia jest dobrowolne, z wyjątkiem sytuacji sądowego zobowiązania do leczenia. Wykaz placówek leczenia uzależnienia od alkoholu w województwie świętokrzyskim został opracowany w oparciu o dane Wojewódzkiego Ośrodka Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia (tabela 24).

W 2019 roku liczba poradni leczenia uzależnienia (25), wg informacji przekazanych przez NFZ oraz danych gromadzonych przez WOTUW, w odniesieniu do roku poprzedniego liczba ta wzrosła o 4 placówki.

Tabela 24. Placówki leczenia uzależnienia od alkoholu w województwie świętokrzyskim.

Wyszczególnienie	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019
Poradnie Leczenia Uzależnień	21	21	21	25
DOTUA	3	4	4	4
COTUA	2	2	2	2
OLAZA	1	1	1	1
Hostele	2	2	2	2

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych uzyskanych z WOTUW.

W województwie świętokrzyskim przez okres trzech lat następujące placówki utrzymują się na niezmiennym poziomie: Dienne Oddziały Terapii Uzależnienia od Alkoholu (4), Całodobowe Oddziały Terapii Uzależnienia od Alkoholu (2), Oddział Leczenia Alkoholowych Zespołów Abstynencyjnych (1), Hostele dla osób uzależnionych od alkoholu (2) – w 2020 roku powstała trzecia placówka tego typu.

5.1. Poradnie Leczenia Uzależnień

Poradnia Leczenia Uzależnień prowadzi terapię ambulatoryjną dla pacjentów, którzy nie wymagają hospitalizacji. Poradnia realizuje programy terapeutyczne, rehabilitacyjne jako kontynuację leczenia szpitalnego, oraz umożliwia korzystanie z terapii rodzinom osób uzależnionych. W 2019 roku na terenie województwa świętokrzyskiego funkcjonowało 25 poradni (w tym 2 poradnie dla dzieci i młodzieży).

Tabela 25. Poradnie Leczenia Uzależnień.

Lp.	Nazwa placówki	Adres	Telefon
Powiat buski			
1.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Poradnia Zdrowia Psychicznego i Leczenia Uzależnień	ul. Batorego 11A 28-100 Busko Zdrój	604 115 204
Powiat jędrzejowski			
2	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej IS-MED Poradnia Leczenia Uzależnień	ul. Armii Krajowej 10 28-300 Jędrzejów	41 386 14 05
Powiat kazimierski			
3	Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej Poradnia Leczenia Uzależnień	ul. Partyzantów 12 28-500 Kazimierza Wielka	41 352 21 40 wew.38
Powiat kielecki			
4	Klasztor Franciszkanów Poradnia Leczenia Uzależnień	ul. Franciszkańska 10 26-060 Chęciny	41 315 11 40
Powiat konecki			
5	Zespół Opieki Zdrowotnej Poradnia Leczenia Uzależnień	ul. Gimnazjalna 41b 26-200 Końskie	41 390 22 25
Miasto Kielce			
6	Świętokrzyskie Centrum Psychiatrii w Morawicy- Poradnia Leczenia Uzależnień WOTUW	ul. Jagiellońska 72 25-734 Kielce	41 345 73 46
7	Wojewódzki Szpital Zespolony w Kielcach, Ośrodek Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia	ul. Grunwaldzka 47 25-736 Kielce	41 345 00 53 41 367 12 08
8	Ośrodek Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia w Kielcach	ul. Jana Nowaka Jeziorańskiego 65 25-433 Kielce	41 368 68 31
9	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "PATRON" Sp. Z O.O.	ul. Kopernika 3 25-366 Kielce	41 344 50 27
10	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Nadzieja Rodzinie” w Kielcach	ul. Karczówkowska 36 25-711 Kielce	41 335 87 55
11	Stowarzyszenie „Monar” Poradnia Profilaktyki i Terapii Uzależnień MONAR w Kielcach	ul. Malików 150b 25-639 Kielce	603 388 318
12	„Artimed” Niepubliczny Zakład Opieki Sp. Z O.O.	ul. Ignacego Paderewskiego 48 25 - 017 Kielce	41 367-17-00
Powiat opatowski			
13	TOP MEDICUS Spółka z o.o. Poradnia Leczenia Uzależnień	ul. Szpitalna 4 27-500 Opatów	15 868 27 33
Powiat ostrowiecki			
14	Ośrodek Leczenia Zaburzeń Psychiczych i Uzależnień „ESKULAP” Poradnia Leczenia Uzależnień	ul. Sienkiewicza 80 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski	41 265 14 24

15	ZETA MI Sp. Z O.O. Poradnia Leczenia Uzależnień	Os. Ogrody 10A/3U 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski	41 263 39 36
Powiat pińczowski			
16	„PROMEDIC” Centrum Psychoterapii Poradnia Leczenia Uzależnień	ul. Bednarska 3 28-400 Pińczów	531 515 222
Powiat sandomierski			
17	Szpital Specjalistyczny Ducha Świętego w Sandomierzu Poradnia Leczenia Uzależnień	ul. Schinzla 13 27-600 Sandomierz	15 833 07 31
18	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej REHABILITACJA Poradnia Leczenia Uzależnień	Skotniki 126 27-650 Skotniki	500 006 474
Powiat skarżyski			
19	Obwód Lecznictwa Kolejowego SPZOZ w Skarżysku- Kamiennej Poradnia Leczenia Uzależnień	ul. Sokola 50 26-110 Skarżysko- Kamienna	41 278 43 61
Powiat starachowicki			
20	Powiatowy Zakład Opieki Zdrowotnej Poradnia Leczenia Uzależnień	ul. Radomska 70 27-200 Starachowice	41 273 98 16
Powiat staszowski			
21	„PROMEDIC” Centrum Psychoterapii Poradnia Leczenia Uzależnień	ul. Mickiewicza 24 28-200 Staszów	535 882 244
22	Zakon Franciszkanów Poradnia Leczenia Uzależnień	ul. 11 Listopada 15 28 - 230 Połaniec	41 315 11 40
Powiat włoszczowski			
23	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Nowe Życie” Spółka Jawna Poradnia Leczenia Uzależnień	ul. Mleczarska 11 29-100 Włoszczowa	41 394 44 06

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych uzyskanych z WOTUW.

Tabela 26. Poradnie Leczenia Uzależnień dla Dzieci i Młodzieży.

Lp.	Nazwa placówki	Adres	Telefon
Powiat kielecki			
1.	Klasztor Franciszkanów Poradnia Leczenia Uzależnień dla Dzieci i Młodzieży	ul. Franciszkańska 10 26-060 Chęciny	41 315 11 40
Powiat skarżyski			
2	Stowarzyszenie Pomocy ARKA NOEGO Poradnia Leczenia Uzależnień dla Dzieci i Młodzieży	ul. Apteczna 7 26 -110 Skarżysko- Kamienna	41 265 14 24

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych uzyskanych z WOTUW.

5.2. Dienne Oddziały Terapii Uzależnienia od Alkoholu

Dzienny Oddział Terapii Uzależnienia od Alkoholu jest oddziałem otwartym, wykonuje świadczenia zdrowotne w trybie dziennym. W 2018 roku, spośród funkcjonujących na obszarze województwa świętokrzyskiego DOTUA wszystkie 4 placówki oferują klientom szeroką propozycję programową w zakresie:

- diagnozy medycznej (nozologicznej),
- diagnoza problemowa,
- badania psychologiczne,
- kierowanie na badania laboratoryjne,
- kierowanie na medyczne konsultacje specjalistyczne,
- programy ograniczenia picia dla osób uzależnionych,
- spotkania grupowe o charakterze edukacyjno-motywacyjnym,
- praca nad rozpoznaniem własnego uzależnienia,
- praca nad planowaniem zdrowienia,
- nauka umiejętności utrzymywania wczesnej abstynencji,
- indywidualne programy terapii,
- praca nad problemami emocjonalnymi,
- treningi zachowań konstruktywnych,
- sesje rodzinne (okazjonalne spotkania z pacjentem i jego bliskimi),
- oferta leczenia dla osób z podwójną diagnozą,
- oferta leczenia dla osób z rozpoznaniem patologicznego hazardu,
- oferta leczenia dla osób z zaburzeniami nawyków i popędów.

Tabela 27. Dienne Oddziały Terapii Uzależnienia od Alkoholu.

Lp.	Nazwa placówki	Adres	Telefon
Miasto Kielce			
1.	Wojewódzki Szpital Zespolony w Kielcach Ośrodek Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia Oddział Dzienny Terapii Uzależnienia od Alkoholu	ul. Grunwaldzka 47 25-736 Kielce	41 345 00 53 41 367 12 08
2	Ośrodek Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia w Kielcach Oddział Dzienny Terapii Uzależnienia od Alkoholu	ul. Jana Nowaka Jeziorańskiego 65 25-433 Kielce	41 265 14 24
Powiat ostrowiecki			
3	Ośrodek Leczenia Zaburzeń Psychiczych i Uzależnień „ESKULAP” Oddział Dzienny Terapii Uzależnienia od Alkoholu	ul. Sienkiewicza 80 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski	41 265 14 24
Powiat staszowski			
4	„PROMEDIC” Centrum Psychoterapii Oddział Dzienny Terapii Uzależnienia od Alkoholu	ul. Mickiewicza 24 28-200 Staszów	535 882 244

Powiat włoszczowski			
5	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Nowe Życie” Spółka Jawna Oddział Dzienny Terapii Uzależnienia od Alkoholu*	ul. Mleczarska 11 29-100 Włoszczowa	41 394 44 06

*Placówka utworzona w 2020 roku.

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych uzyskanych z WOTUW.

5.3. Całodobowe Oddziały Terapii Uzależnienia od Alkoholu

W województwie świętokrzyskim funkcjonują dwa Całodobowe Oddziały Terapii Uzależnienia od Alkoholu (oddział XII męski, oddział XIII koedukacyjny), na których prowadzony jest intensywny program terapii dla osób uzależnionych od alkoholu. Funkcjonujące placówki oferują swoim klientom 14 propozycji programowych, jeden oddział deklaruje dodatkowo 5 propozycji działalności programowej dla pacjentów. Wykaz placówek prezentuje tabela 28.

Tabela 28. Całodobowe Oddziały Leczenia Uzależnień.

Lp.	Nazwa placówki	Adres	Telefon
Powiat kielecki			
1.	Świętokrzyskie Centrum Psychiatrii w Morawicy - WOTUW Całodobowy Oddział Leczenia Uzależnienia od Alkoholu XII (męski)	ul. Spacerowa 5 26 - 026 Morawica	41 36 41 399 Kierownik Oddziału 41 3641 231
2.	Świętokrzyskie Centrum Psychiatrii w Morawicy - WOTUW Całodobowy Oddział Leczenia Uzależnienia od Alkoholu XIII (koedukacyjny)	ul. Spacerowa 5 26 - 026 Morawica	41 36 41 399 Kierownik Oddziału 41 36 41 391

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych uzyskanych z WOTUW.

5.4. Oddział Leczenia Alkoholowych Zespołów Abstynencyjnych

W województwie świętokrzyskim funkcjonuje jeden Oddział Leczenia Alkoholowych Zespołów Abstynencyjnych, do którego kieruje się pacjentów na badania laboratoryjne, medyczne konsultacje specjalistyczne. Placówka prowadzi rozmowy motywujące do zmiany oraz spotkania grupowe o charakterze edukacyjno-motywowującym, a także realizowana jest praca nad rozpoznaniem własnego uzależnienia oraz przeprowadzana diagnoza problemowa.

Tabela 29. Całodobowy Oddziały Leczenia Uzależnień (Detoksykacyjny).

Lp.	Nazwa placówki	Adres	Telefon
Powiat kielecki			
1.	Świętokrzyskie Centrum Psychiatrii w Morawicy - WOTUW Całodobowy Oddział Leczenia Alkoholowych Zespołów Abstynencyjnych (koedukacyjny)	ul. Spacerowa 5 26-026 Morawica	41 36 42 399 Kierownik Oddziału 41 36 41 261

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych uzyskanych z WOTUW.

5.5. Hostele dla osób uzależnionych od alkoholu

W 2019 roku na terenie województwa funkcjonowały 2 Hostele dla osób z problemami alkoholowymi, w 2020 roku powstała nowa placówka. Wśród szerokiej oferty programowej placówki te proponowały: diagnozę medyczną (nozologiczną), diagnozę problemową, badania psychologiczne, kierowanie na badania laboratoryjne/ medyczne konsultacje specjalistyczne, spotkania grupowe o charakterze edukacyjno-motywacyjnym, pracę nad rozpoznaniem własnego uzależnienia, pracę nad planowaniem zdrowienia, naukę umiejętności utrzymywania wczesnej abstynencji, indywidualne programy terapii, pracę nad problemami emocjonalnymi, treningi zachowań konstruktywnych, inne programy i treningi dla uzależnionych, pracę nad zapobieganiem nawrotom, sesje rodzinne (okazjonalne spotkania z pacjentem i jego bliskimi) oraz ofertę leczenia dla osób z rozpoznaniem patologicznego hazardu.

Tabela 30. Hostele dla osób uzależnionych od alkoholu.

Lp.	Nazwa placówki	Adres	Telefon
Powiat buski			
1.	Niepubliczny zakład Opieki Zdrowotnej „Nadzieja Rodzinie” w Kielcach Hostel dla Osób Uzależnionych od Alkoholu	Janina 4 28-100 Busko Zdrój Powiat buski	602 474 012
Powiat ostrowiecki			
2	Niepubliczny zakład Opieki Zdrowotnej „Nadzieja Rodzinie” w Kielcach Hostel dla Osób Uzależnionych od Alkoholu	ul. Mielczarskiego 45, 25-709 Kielce	690 987 788
Powiat staszowski			
3	Klasztor Franciszkanów Hostel dla Osób Uzależnionych od Alkoholu „Wspólnota”*	ul. 11 -go Listopada 15 28 - 230 Połaniec	15 865 07 38 784 583 558

*Placówka utworzona w 2020 roku.

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych uzyskanych z WOTUW.

6. Działania samorządu województwa świętokrzyskiego w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych

Organy administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego są obowiązane do podejmowania działań zmierzających do ograniczania spożycia napojów alkoholowych oraz zmiany struktury ich spożywania, inicjowania i wspierania przedsięwzięć mających na celu zmianę obyczajów w zakresie sposobu spożywania tych napojów, działania na rzecz trzeźwości w miejscu pracy, przeciwdziałania powstawaniu i usuwania następstw nadużywania alkoholu, a także wspierania działalności w tym zakresie organizacji społecznych i zakładów pracy⁹.

Zadania samorządu województwa w tym obszarze realizowane są przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w postaci wojewódzkiego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych stanowiącego część strategii wojewódzkiej w zakresie polityki społecznej. Realizacja zadań w tym zakresie finansowana jest m.in. z opłat za wydanie przez marszałka województwa zezwoleń na obrót hurtowy w kraju napojami alkoholowymi o zawartości do 18% alkoholu. Wolumen środków przeznaczonych na zadania z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, ujmuje się w budżecie województwa.

Obrót hurtowy napojami alkoholowymi o zawartości do 18% alkoholu

W roku 2019 łącznie wydanych zostało 21 zezwoleń (37 zezwoleń w 2018 roku) na obrót hurtowy w kraju napojami alkoholowymi o zawartości do 4,5% alkoholu oraz piwem (wino) o zawartości od 4,5% do 18%, w tym: na piwo – 11 zezwoleń, a na wino 10 zezwoleń. W związku z powyższym do budżetu województwa świętokrzyskiego z zezwoleń na obrót hurtowy napojami alkoholowymi za 2019 rok wpłynęło 187 300,00 zł, o 57% mniej w odniesieniu do roku poprzedniego (434 200,00 zł w 2018 roku).

Szkolenia dla Gminnych Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Zarząd województwa w ramach realizacji programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, udziela pomocy merytorycznej instytucjom i osobom fizycznym realizującym zadania objęte programem oraz współdziała z innymi organami administracji publicznej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych.

⁹ Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, Dz.U. 2019 poz. 2277.

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej realizując powyższe zadania zarządu województwa w 2019 roku zorganizował szkolenie z zakresu motywowania do zmiany klientów Gminnych Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Metodą Dialogu Motywującego. W szkoleniu udział wzięło 76 osób z 30 gmin terenu województwa świętokrzyskiego oraz miasta Kielce.

Wsparcie podmiotów leczniczych w zakresie leczenia odwykowego

Ważnym elementem w strukturze działań samorządu województwa jest wspieranie działalności oraz programów terapeutycznych realizowanych przez Ośrodek Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia przy Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym w Kielcach oraz Wojewódzkiego Ośrodka Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia funkcjonującego w strukturze Świętokrzyskiego Centrum Psychiatrii w Morawicy. W ramach dotacji na realizację zadań z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi w 2019 roku wsparcie otrzymał:

- Wojewódzki Szpital Zespolony w Kielcach – Ośrodek Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia w kwocie: 36 700,00 zł;
- Świętokrzyskie Centrum Psychiatrii w Morawicy – WOTUW w kwocie: 78 318,28 zł.

Realizacja zadań z obszaru profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w roku 2019 zawarł umowy z organizacjami pozarządowymi na realizację zadań z obszaru profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych na całkowitą kwotę 140 200,00 zł (w tym: 130 200,00 zł w otwartym konkursie, 10 000,00 zł trybie pozakonkursowym).

Dotacje rozliczono w 93%, kwota rozliczonych umów wyniosła 130 200,00 zł. W województwie świętokrzyskim w ramach podpisanych umów z trzecim sektorem zrealizowano 12 projektów z obszaru profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, objętych działaniami w tym obszarze zostało 3 126 beneficjentów.

Wykaz organizacji pozarządowych i opis projektów zrealizowanych w 2019 roku prezentuje tabela 31.

Tabela 31. Realizacja zadań z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w 2019 roku.

Lp.	Nazwa organizacji	Nazwa zadania	Opis realizacji zadania	Kwota dotacji
Zadanie 1. Wspieranie działań na rzecz ograniczania liczby kierowców prowadzących pojazdy pod wpływem alkoholu				
1	Stowarzyszenie Bezpieczny Powiat Starachowicki ul. Armii Krajowej 27, 27-200 Starachowice	„REAGUJĄC – RATUJESZ”	W ramach zadania została zrealizowana kampania w celu uświadomienia konsekwencji prowadzenia samochodu pod wpływem alkoholu. Przeszkolono 1000 uczestników szkół prawa jazdy. Zorganizowano konkurs na plakat i hasło promujące kampanię, w którym wzięło udział 50 uczniów z 13 powiatów. Opracowano materiały filmowe, spoty radiowe, ulotki profilaktyczne, oraz 20 tablic edukacyjnych.. Zorganizowano debatę podsumowująca projekt w której wzięło udział 120 osób.	5 000,00 zł
2	Świętokrzyski Klub Abstynentów „RAJ” ul. Jagiellońska 42A, 25-606 Kielce	„Wspieranie działań na rzecz ograniczania liczby kierowców prowadzących pojazdy pod wpływem alkoholu”	W ramach zadania zostało przeprowadzonych 52 warsztatów dla uczestników szkół prawa jazdy na temat jazdy pod wpływem alkoholu i środków psychoaktywnych. Objętych działaniem od 600 do 700 osób.	20 200,00 zł
3	Stowarzyszenie na rzecz Zdrowia Psychicznego ul. Mariacka 1, 27-600 Sandomierz	„Jazda na podwójnym gazie? – dziękuję, to nie dla mnie”	W związku ze strajkiem nauczycieli realizacja zadania okazała się niewykonalna.	9 800,00 zł
Zadanie 2. Wsparcie psychologiczne, terapeutyczne i informacyjne dla osób uzależnionych i współuzależnionych od alkoholu oraz członków ich rodzin				
4	Parafia Rzymsko-Katolicka p.w. Św. Antoniego z Padwy ul. F. Smuglewicza 34, 25-460 Kielce	„Utworzenie punktu wsparcia psychologiczno-terapeutycznego dla osób uzależnionych i współuzależnionych od alkoholu”	W ramach projektu został utworzony punktu wsparcia psychologiczno-terapeutycznego dla osób uzależnionych i współuzależnionych od alkoholu. Został również ogłoszony Diecezjalny Konkurs Plastyczny, w którym uczestniczyło 34 uczniów oraz VII Rodzinny Festyn Integracyjno-Profilaktyczny w którym uczestniczyło ok. 1000 osób.	6 000,00 zł
5	Stowarzyszenie Pomoc Rodzinie „Przystań” ul. Armii Krajowej 28, 27-200 Starachowice	„Inna ja”	W ramach zadania przeprowadzono konsultacje psychologiczne dla osób współuzależnionych, udzielono 94 porady. Utworzono psycho-edukacyjną grupę „Radzenie sobie z przemocą”, w której uczestniczyło 17 kobiet	8 840,00 zł

6	Regionalny Związek Stowarzyszeń i Klubów Abstynenckich ul. Jagiellońska 42A, 25-606 Kielce	<i>„Wsparcie psychologiczne, terapeutyczne i informacyjne dla osób uzależnionych i współuzależnionych od alkoholu oraz członków ich rodzin”</i>	W ramach zadania odbyły się warsztaty skierowane do osób, które są członkami stowarzyszeń abstynenckich podczas których była poruszana tematyka uzależnień od alkoholu. Zajęcia odbyły się w okresie od 01.05. - 31.05.2019 w ośrodku agroturystycznym, w zajęciach uczestniczyło 40 osób.	11 000,00 zł
7	Caritas Diecezji Kieleckiej ul. Jana Pawła II, 25-013 Kielce	<i>„Trzeźwe życie”</i>	W ramach zadania udzielono: - 24 godzin poradnictwa psychologicznego, - 48 godzin wsparcia doradczo-wspierającego, - 24 godzin wsparcia terapeutycznego, - 20 godzin warsztatów grupowych, Działaniami zostało objętych 12 osób.	8 000,00 zł
8	Fundacja Jesus Christ Security ul. Kołłątaja 6, 58-370 Boguszów-Gorce	<i>Punkt konsultacyjny ds. rozwiązywania problemów alkoholowych</i>	W ramach projektu utworzono punktu konsultacyjnego dla osób uzależnionych i współuzależnionych od alkoholu i członków ich rodzin. Z porad oraz zajęć z psychologiem oraz psychoterapeutą skorzystało łącznie 50 osób.	11 860,00 zł
Zadanie 3. Pomoc psychologiczno-terapeutyczna dla osób z problemem alkoholowym przybywających w Domach Pomocy Społecznej i innych placówkach wsparcia				
9	Stowarzyszenie „Nadzieja Rodzinie” ul. Karczówkowska 36, 25-711 Kielce	<i>Pomoc psychologiczno-terapeutyczna dla osób z problemem alkoholowym przybywających w Domach Pomocy Społecznej i innych placówkach wsparcia</i>	W ramach zadania zorganizowano: - 14 godz. warsztatów umiejętności psychospołecznych, - 14 godz. warsztatów rozwoju osobistego, - 56 godz. zajęć w grupie zapobiegania nawrotom, - 56 godz. zajęć w grupie wsparcia - 4 godz. superwizji dla pracowników Hostelu i DR. Wsparciem objęto 35 osób, mieszkających w Hostelu i Domu Readaptacyjnym.	15 000,00 zł
10	Caritas Diecezji Kieleckiej ul. Jana Pawła II, 25-013 Kielce	<i>Jasny Umysł. Wsparcie osób w walce z problemem alkoholowym w placówkach pomocy społecznej Caritas</i>	W ramach zadania przeprowadzono - poradnictwo psychologiczne 94 godz. - wsparcie psychiatryczne 24 godz. - trening umiejętności społecznych 132 godz.	15 000,00 zł

			- wyjazdy treningowe 8 - usługi wizerunkowe 20 Wsparciem objęto 20 osób z problemem alkoholowym z DPS i ŚDS.	
Zadanie 4. Organizowanie i realizacja działań na rzecz zwiększania dostępności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych od alkoholu przebywających w Zakładach Karnych i Aresztach Śledczych				
11	Stowarzyszenie „Nadzieja Rodzinie” ul. Karczówkowska 36, 25-711 Kielce	Organizowanie i realizacja działań na rzecz zwiększania dostępności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych od alkoholu przebywających w Zakładach Karnych i Aresztach Śledczych	W ramach zadania przeprowadzono: - 54 godz. zajęć w grupie wstępnej identyfikacji, - 54 godz. zajęć zapobieganiu nawrotom, - 14 godz. warsztatów z zakresu motywacji, - 21 godz. treningu umiejętności psychospołecznych, - 12 godz. treningu relaksacyjnego, - 20 godz. warsztatów z zakresu profilaktyki HIV/AIDS - 14 godz. zajęć w grupie wsparcia, - 10 godz. zajęć z doradztwa rozwoju zawodowego, - 42 godz. rozwoju osobistego 5 godz. superwizji dla specjalistów psychoterapii uzależnień i psychologów. Z pomocy skorzystało 38 osób uzależnionych przebywających w AŚ w Kielcach.	29 300,00 zł
Zadanie 5. Przeciwdziałanie uzależnieniom, patologiom i dysfunkcjom społecznym. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacji dla osób uzależnionych, współuzależnionych i dorosłych dzieci alkoholików				
12	Parafia Rzymsko-Katolicka w Piekoszowie p.w. Narodzenia NMP, ul. Częstochowska 52, 26-065 Piekoszów	„Z wiarą tworzymy historię 2019”	W ramach zadania zorganizowano wyjazd wypoczynkowy podczas którego 20 osobowa grupa młodzieży uczestniczyła w warsztatach i spotkaniach prowadzonych przez pedagogów.	10 000,00 zł

Opracowanie własne ROPS/źródło na podstawie danych wewnętrznych.

Wnioski

Województwo świętokrzyskie na tle średnich wskaźników krajowych

- Liczba mieszkańców przypadająca na jeden punkt sprzedaży powyżej wskazanej średniej krajowej (394) odnotowano w 7 województwach. Województwo świętokrzyskie znajduje się powyżej średniej krajowej z liczbą wynoszącą 398 mieszkańców na 1 punkt sprzedaży alkoholu.
- Województwo świętokrzyskie z wartością wskaźnika 2,2 znajduje się wśród województw, w których wskaźniki przyznania świadczeń z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu w przeliczeniu na 1000 mieszkańców odnotowano powyżej średniej krajowej (1,7).
- Wskaźnik liczby osób na 1000 mieszkańców powyżej 15 roku życia zarejestrowanych w poradniach z powodu używania alkoholu na 1000 mieszkańców w województwie świętokrzyskim wyniósł (5,5) i jest to więcej niż średnio w kraju (5,2). Województwo świętokrzyskie pod względem wartości tego wskaźnika plasuje się na 4 miejscu.
- Na przestrzeni lat 2016-2019 obserwowany jest systematyczny spadek liczby punktów sprzedaży napojów alkoholowych w województwie świętokrzyskim. W 2019 roku w stosunku do 2018 roku spadek wyniósł 2,6%. Najwyższy spadek dotyczy punktów sprzedaży z przeznaczeniem do spożycia poza miejsce sprzedaży.
- Na przestrzeni lat 2016-2019 w województwie świętokrzyskim odnotowano systematyczny spadek dostępności alkoholu wyrażający się wzrostem poziomu liczby mieszkańców przypadających na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych. W 2019 roku na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych przypadło 310 mieszkańców województwa, o 11,9% więcej w stosunku do roku 2016.
- W 2019 roku liczba obowiązujących zezwoleń jednorazowych na sprzedaż napojów alkoholowych wyniosła 9 960 i była mniejsza o 1,9% w stosunku do 2018 roku.
- Pomimo spadku liczby punktów sprzedaży alkoholu rośnie wolumen wartości sprzedaży napojów alkoholowych w województwie świętokrzyskim, w 2019 roku wyniósł 982 644 276,16 zł i był o 3,7% wyższy w odniesieniu do 2018 roku.
- W 2019 roku w 12 gminach organizowane były szkolenia dla właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych i dla sprzedawców.
- 75 samorządów gminnych w 2019 roku organizowało szkolenia dla członków gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, odnotowano 23% wzrost w tym zakresie w stosunku do 2018 roku.

- W 39 gminach przeprowadzono kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych. Liczba kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeprowadzonych w 2019 roku przez GKRPA wyniosła 428 kontroli i była o 11,2% mniejsza niż w roku 2018.
- Liczba osób w stosunku do których gminna komisja rozwiązywania problemów alkoholowych podjęła czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się terapii w placówce leczenia uzależnienia od alkoholu wyniosła 2 787 (w 2018 r. było to: 2 773 osób).
- Liczba gmin, w których prowadzono rozmowy z osobą nadużywającą alkoholu w związku ze stosowaniem przez nią przemocy w 2019 roku wyniosła 71 i była większa o 7,6%.
- Liczba gmin, w których motywowano sprawców przemocy do udziału w programie korekcyjnym/terapii wyniosła 54 i była o 14,9% w stosunku do 2018 r.
- Na obszarze województwa świętokrzyskiego w 2019 roku funkcjonowało 51 grup AA (37 w roku 2018).
- Znacząco spadła liczba działających w województwie grup Al-Anon (wspierających rodziny osób uzależnionych od alkoholu). Liczba grup Al-Anon w 2019 roku wyniosła 7 o 11 grup mniej w stosunku do 2018.
- W 2019 roku w województwie świętokrzyskim odnotowano działalność 92 punktów konsultacyjnych dla osób z problemem alkoholowym. Liczba udzielonych konsultacji wyniosła 4 703 – o 9,4% więcej niż w 2018 roku.
- W 2019 roku liczba gmin, w których prowadzone były programy profilaktyczne rekomendowane przez Krajowe Biuro do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii (KBPN), Ośrodek Rozwoju Edukacji (ORE) i Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (PARPA) wyniosła 33 – spadek o 10 w odniesieniu do roku 2018.
- W 2019 roku w 48 gminach realizowane były inne niż rekomendowane programy profilaktyczne (o 6 programów więcej w stosunku do 2018 roku).
- Liczba zatrzymań osób nietrzeźwych w celu wytrzeźwienia w pomieszczeniach policyjnych wyniosła 3 692 zatrzymań, odnotowano 27,4% spadek.
- Liczba osób zatrzymanych przez funkcjonariuszy świętokrzyskiej Policji, którzy w 2019 roku prowadzili pojazd w stanie nietrzeźwości, łamiąc tym samym art. 178a § 1 kk. wyniosła 1 651 (więcej o 28 w stosunku do 2018 roku).
- Odnotowano wzrost liczby placówek leczenia uzależnień. W 2019 funkcjonowało 25 tego typu placówek (w 2018 roku było ich 21).

**Działania Samorządu Województwa Świętokrzyskiego w zakresie profilaktyki
i rozwiązywania problemów alkoholowych w 2019 roku:**

- Realizacja zadań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych finansowana jest m.in. z opłat za wydanie przez Marszałka Województwa Świętokrzyskiego zezwoleń na obrót hurtowy w kraju napojami alkoholowymi o zawartości do 18% alkoholu.
- W roku 2019 łącznie wydanych zostało 21 zezwoleń (37 zezwoleń w 2018 roku).
- Do budżetu województwa świętokrzyskiego z zezwoleń na obrót hurtowy napojami alkoholowymi za 2019 rok wpłynęło 187 300,00 zł, o 57% mniej w odniesieniu do roku poprzedniego (434 200,00 zł w 2018 roku).
- W 2019 roku ROPS zorganizował szkolenie z zakresu motywowania do zmiany klientów Gminnych Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Metodą Dialogu Motywującego. W szkoleniu udział wzięło 76 osób z 31 gmin.
- W ramach dotacji na realizację zadań z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi w 2019 roku wsparcie otrzymał:
 - Wojewódzki Szpital Zespolony w Kielcach – Ośrodek Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia w kwocie: 36 700,00 zł;
 - Świętokrzyskie Centrum Psychiatrii w Morawicy – WOTUW w kwocie: 78 318,28 zł.
- ROPS w roku 2019 zawarł umowy z organizacjami pozarządowymi na realizację zadań z obszaru profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych na całkowitą kwotę 140 200,00 zł (w tym: 130 200,00 zł w otwartym konkursie, 10 000,00 zł trybie pozakonkursowym).

Rekomendacje

W kolejnym roku realizacji Wojewódzkiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w regionie świętokrzyskim na lata 2014-2020 zaleca się, powziąć następujące działania:

- kontynuowanie organizacji szkoleń z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych dla członków GKRPA przez Samorząd Województwa Świętokrzyskiego;
- zwiększenie współpracy samorządu województwa z placówkami leczenia odwykowego jak również pracownikami placówek, w zakresie realizacji programów konsultacyjno-superwizyjnych oraz zwiększenie skuteczności pozyskania danych statystycznych z zrealizowanych zadań przez placówki;
- podjęcie działań mających na celu organizację kampanii edukacyjnych dotyczących wpływu alkoholu na organizm człowieka, nietrzeźwości uczestników ruchu drogowego jako czynników zwiększających zagrożenie bezpieczeństwa ruchu drogowego. Zalecana możliwość podjęcia współpracy w tym zakresie ze Świętokrzyską Policją;
- zabezpieczenie w budżecie Samorządu Województwa Świętokrzyskiego środków finansowych na przeprowadzenie regionalnych kampanii edukacyjnych dotyczących profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, które mają na celu podniesienie świadomości społeczeństwa na temat szkód zdrowotnych i społecznych, a także odpowiedzialności związanej z konsekwencjami nadużywania alkoholu oraz stosowania przemocy;
- upowszechnianie informacji i wiedzy przez samorząd województwa na temat zagrożeń wynikających ze spożywania alkoholu podczas ciąży;
- podejmowanie działań w zakresie współpracy samorządu województwa z samorządami gminnymi, szkołami, organizacjami pozarządowymi w celu organizacji i wspierania działań służących promocji zdrowego stylu życia z uwzględnieniem aktywności kulturalnej i sportowej jako alternatywę uzależnień;
- organizowanie lokalnych oraz regionalnych kampanii edukacyjnych oraz włączanie się w ogólnopolskie kampanie dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, które mają na celu podniesienie świadomości społeczeństwa na temat szkód zdrowotnych i społecznych, a także odpowiedzialności związanej z konsekwencjami picia i nadużywania alkoholu oraz stosowania przemocy.

Spis map, tabel i wykresów

SPIS TABEL:

Tabela 1.	Struktura spożycia napojów alkoholowych w Polsce w latach 2014-2019.....	6
Tabela 2.	Uchwały organów gminy dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w województwie świętokrzyskim.....	13
Tabela 3.	Wartość (zł) alkoholu sprzedanego w województwie świętokrzyskim.....	21
Tabela 4.	Gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych	23
Tabela 5.	Interwencje gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych – pomoc dla osób z problemem alkoholowym	24
Tabela 6.	Działania podejmowane przez gminną komisję wobec członków rodzin, w których dochodziło do przemocy	25
Tabela 7.	Grupy pomocowe i samopomocowe	27
Tabela 8.	Klienci punktów konsultacyjnych dla osób z problemem alkoholowym.....	28
Tabela 9.	Telefony zaufania funkcjonujące w gminach województwa świętokrzyskiego.....	29
Tabela 10.	Centra Integracji Społecznej	29
Tabela 11.	Kluby Integracji Społecznej	30
Tabela 12.	Rekomendowane programy profilaktyczne.....	31
Tabela 13.	Inne (niż rekomendowane) programy profilaktyczne	32
Tabela 14.	Formy działań profilaktycznych podejmowanych w województwie świętokrzyskim	32
Tabela 15.	Inne działania profilaktyczne skierowane do dzieci i młodzieży	34
Tabela 16.	Działania gmin w zakresie nietrzeźwości w miejscach publicznych	35
Tabela 17.	Działania gmin w zakresie edukacji publicznej dotyczącej profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.....	37
Tabela 18.	Współpraca między gminami w ramach realizacji gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.....	38
Tabela 19.	Współpraca między gminami a samorządem powiatu w ramach realizacji gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.....	39
Tabela 20.	Współpraca między gminami a organizacjami pozarządowymi oraz kościołami i związkami wyznaniowymi w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.....	40
Tabela 21.	Współpraca między gminami a stowarzyszeniami/klubami abstynenckimi w ramach realizacji gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych	40
Tabela 22.	Badania naukowe, diagnozy i sondaże z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych zrealizowane na terenie gmin województwa świętokrzyskiego.....	41

Tabela 23.	Finansowanie poszczególnych zadań w ramach gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.....	42
Tabela 24.	Placówki leczenia uzależnienia od alkoholu w województwie świętokrzyskim.....	51
Tabela 25.	Poradnie Leczenia Uzależnień	52
Tabela 26.	Poradnie Leczenia Uzależnień dla Dzieci i Młodzieży	53
Tabela 27.	Dzienne Oddziały Terapii Uzależnienia od Alkoholu.....	54
Tabela 28.	Całodobowe Oddziały Leczenia Uzależnień.....	55
Tabela 29.	Całodobowy Oddziały Leczenia Uzależnień (Detoksykacyjny).....	55
Tabela 30.	Hostele dla osób uzależnionych od alkoholu	56
Tabela 31.	Realizacja zadań z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w 2019 roku	59

SPIS MAP:

Mapa 1.	Liczba mieszkańców przypadająca na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych o zawartości alkoholu powyżej 18% w 2019 roku.....	8
Mapa 2.	Wskaźnik przyznania świadczeń z pomocy społecznej rodzinie (na podstawie decyzji) z powodu alkoholizmu na 1000 mieszkańców w 2019 roku	9
Mapa 3.	Wskaźnik liczby osób na 1000 mieszkańców powyżej 15 r.ż. zarejestrowanych w poradniach z powodu używania alkoholu w 2018 roku	10

SPIS WYKRESÓW:

Wykres 1.	Spożycie alkoholu (średnio na 1 mieszkańca Polski w litrach 100% alkoholu)	6
Wykres 2.	Struktura spożycia napojów alkoholowych w Polsce w 2019 roku	7
Wykres 3.	Sprawozdawczość z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.....	12
Wykres 4.	Konsultowanie uchwał z innymi podmiotami.....	14
Wykres 5.	Liczba gmin obowiązujących uchwalony przez radę gminy zakaz sprzedaży, podawania, wnoszenia oraz spożywania napojów alkoholowych w wyznaczonych miejscach	16
Wykres 6.	Limit punktów sprzedaży napojów alkoholowych uchwalony przez gminy na terenie województwa świętokrzyskiego.....	17
Wykres 7.	Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych.....	18
Wykres 8.	Liczba mieszkańców w województwie przypadająca na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych	19
Wykres 9.	Liczba jednorazowych zezwoleń oraz zezwoleń wydanych przedsiębiorcom.....	20
Wykres 10.	Liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.....	20
Wykres 11.	Liczba cofniętych zezwoleń	22
Wykres 12.	Szkolenia członków gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych.....	23

Wykres 13.	Kontrole sprzedaży napojów alkoholowych przeprowadzonych przez GKRPA	24
Wykres 14.	Prace gminnej komisji - pomoc ofiarom przemocy	25
Wykres 15.	Realizator gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych	26
Wykres 16.	Działania gmin na rzecz przeciwdziałania nietrzeźwości kierowców.....	36
Wykres 17.	Szkolenia dla właścicieli punktów oraz dla sprzedawców napojów alkoholowych	38
Wykres 18.	Liczba osób ujawnionych prowadzących pojazd po użyciu alkoholu (0,2‰ - 0,5‰).....	46
Wykres 19.	Liczba osób zatrzymanych prowadzących pojazd w stanie nietrzeźwości	47
Wykres 20.	Liczba wypadków drogowych, których sprawcami były osoby nietrzeźwe, w tym pieszy i kierujący	47
Wykres 21.	Liczba ujawnionych wykroczeń z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi w województwie świętokrzyskim	48
Wykres 22.	Liczba osób umieszczonych do wytrzeźwienia w PDOZ	48
Wykres 23.	Katalog przestępstw popełnionych przez osoby nietrzeźwe (wg wybranych kategorii przestępstw).....	49